

TÜRK SOLU

Yıl : 1
Sayı : 25
7 Mayıs 1968
100 Kuruş

Sayfa 7

Güçbirliği Bozguncuları

İhanete Gidiyor

Şehir ve Köy Emekçilerinin
Güç Birliğine Katılmaları Sağlanmalıdır

Reşat FUAT

Doğrudan doğruya devrim zamanları dışında, ve Millî Kurtuluş Devrimimizden sonraki ilerici hareketler tarihimizde ilerici hareketlere iyi bir başarı sağlamağa elverişli yeni bir aşama açılmış bulunmaktadır. Henüz başlangıç safhasında bulunmakla birlikte bu olayı büyük bir memnulukla karşıyor ve kısa bir zamanda gerekli yönde gerçek gelişimine ulaşacağını umuyoruz. Bu aşamadan neyi kastedtiğimizi TÜRK SOLU okuyucularının kolaylıkla anlamış olacaklarını sanıyoruz. Çünkü TÜRK SOLU daha ilk sayısından itibaren yayını bu nokta üzerinde toplamış, emperyalizme karşı, emperyalizmin yurd içindeki destekleri, işbirlikçileri derebeyler ve komprador burjuvaziye karşı mücadelede bütün gerçek milliyetçilerin, gerçek demokratların, bütün yurd ve istiklâl severlerin işbirliği etmeleri gerektiği fikrini savunmuştur. Devrimci Kuruluşlar Güçbirliğine 35'i aşkın derneğin katılımı, muhakkak ki emperyalizm düşmanlarının, yurt ve istiklâl severlerin, ilerici demokratların, halktan yana olanların, hangi sosyal sınıf veya zümreye mensup olursa olsun, tümünü sevindirir. Her vatansever Türkün bu olayı şükranla karşılaması kendisi için bir görevdir. Fakat ne yazık ki TÜRK İŞ ve DİSK gibi sendika teşekkülleri kodamanlarının, sosyalist oldukları iddiasını ağızlarından fırsat düştükçe eksik etmeyen dengeli (!) siyasi parti liderlerinin bu harekete yabancı kaldıktan başka etkileri altında bulunanları ya da bulduklarını sandıkları kimseleri buna katılmamağa kıskırtmakta, Türkiye'mizin bağımsızlığı, ilerlemesi, refahı bir ke-

lime ile millî kurtuluşu için hararet ve özlemle karşılanmak gereken bu hareketi muhtelif şekillerle sabote etmekte oldukları teessürle müşahade edilmektedir. Güçbirliğine karşı yönelmiş bu çeşit tutumların objektif olarak emperyalizm ve irtica ile işbirliğinden başka bir şey olamayacağını uzun uzun açıklamaya lüzum yok. Yakın dünya tarihinde milletlerarası sosyal demokrasinin faşizme, gericiğe karşı ortak mücadele cephesi kurmağa yanaşmadıkları ve böyle ortak cephelerin kurulmadığı ülkelerde de faşizmin kuvvetlendiği, idare başına geçtiği bir çok örnekleri ile görülmüştür. Bu çeşit liderlerin nüfuzlarını bu şekilde toplum zararına kullanmaları karşısında bu teşekküllerin namuslu, yurdsever olduklarına zerre kadar şüphe bulunmayan üyelerinin, idarecilerinin başı üstünden uhdelerine düşen görevi benimseyeceklerinden ve üstesinden geleceklerinden eminiz.

Emperyalizme ve yurt içindeki desteği irticaa karşı bu güçbirliği hareketinin henüz başlangıç safhasında bulunduğunu söylemiştik. Yurdumuz ve milletimiz için hayati önemde olan bu mücadelenin gelişip gerçek başarıya ulaşması için. Türk Devrimci Kuruluşlar Güçbirliğini sevk ve idaresi altında bu hareketin, onun fiili muharrik kuvveti olacak şehir ve köy emekçi halkına mal edilmesi, halk yığınlarının bu mücadeleye müzaheret ve fiili iştiraklerinin sağlanması gerekir... Bu amaca da ulaşılacağına ve yurdumuzun emperyalizmin, işbirlikçileri feodal — komprador zümrelerin, gerici kara kuvvetlerin şerrinden, hem de uzak olmayan bir gelecekte kurtulacağına şüphemiz yoktur.

Hiç Namussuzlar Namuslularla Bir Olurmu?

Sayın İnönü'nün bir güzel sözü vardır. Yalmıyorsak şöyle der:

«Türkiye'de namuslular, en az namussuzlar kadar cesur olmadıkça hiç bir şey yapamaz!»

Bugün, yalnız «SOL» un değil, bütün Türk milletinin parolası bu olmalıdır.

«NAMUSSUZLAR» kim? Ve kaç kişi?

1965 yılı basılan «TÜRKİYE'DE KAPİTALİZM» kitabının 176 ncı sayfasında şu rakam veriliyor?

«... Cumhurbaşkanından polis kabadayısına dek 500 kişicik. Hepsini toplu 500 Finans — Kapitalist (fedaisi)... 500 kişiceğiz Yassıda'da güneş banyosuna yassıldılar. «(500 rakamına mim koyalım!)» Gizli ve tehlikeli GANGSTER çetesi (olan) 500 sapığa karşı «KANUN DIŞI» davranışa tenezzül edilmez... «Şimdi GANGSTER'in eline tabancası teslim edilmeli mi, edilmemeli mi? Bütün mesele orada.»

«NAMUSLULAR» kim? Ve kaç kişi?

30 milyonda 29 milyon 999 bin kişimiz. Ne var ki, o sayıları binler hanesini geç-

«Olmazya, tabii, biri insan, biri hayvan,, (Mehmet AKİF)

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

miyen «FİNANS — KAPİTALİST» gangsteri görünmez örümcek ağlarıyla:

«Milletin hayatında yapma işsizlik ve pahalılık yaratarak insanlarımızı bir lokma ekmek için birbirlerine düşürüyor. FİNANS — KAPİTALİN bütün GÜCÜ: kardeşi kardeşe vurduran yabancı casuslarının emrinde borç ve baskı kumpasları kurmaktadır.» (A.y.s. 176)

GÜÇ BİRLİĞİ demek: Parmakla sayılabilecek bir hiç olan, (ama yeniden «tabancası eline teslim edildiği» için HEP gözükmeyi pek bilen) Gangstere, o 500 FİNANS — KAPİTALİSTE karşı yedisinden yetmişine dek sınıfı, zümre, ırk, din, dil, prensip, cins, yaş ayırdı yapılmaksızın, BÜTÜN Türk milletinin kutsal İKİNCİ KUVAYI MİLLİYE SEFERBERLİĞİ demektir.

Bu Güç Birliğinde —sözüm ona «Bilimsel Sosyalizm» bahanesiyle de olsa— yan çizip direnen her KİŞİ ve her ÖRGÜT: İster maskesiz (Eayi «Kafatasçı») olsun, ister maskeli (Tatlısu kurnazı lop «Toplumcu») olsun, Finans — Kapital A J A N Idır... «Hele, onların işleri bitiktir!» (Lenin).

Faşizm ve Emperyalizme Açık İktidarlar ile Amansızca Savaşacağız

29 Nisan Güçbirliği mitinginde, kanuni bir gösteride, polisi kanunsuzluğa iten, devrimcilere copla hunharca saldıran, eşkiyaları açıkça koruyan AP iktidarına ve İçişleri Bakanına karşı gençlik infial halindedir. Türkiye Millî Talebe Federasyonu bir bildiri yayınlıyarak iktidarın bilerek seçtiği bu kanunsuz durumu sert bir dille protesto etti ve «Bu durum karşısında gençliğin sokağa düşmesi tarih-

sel görevidir» sonucuna varmıştır. Bildiri şöyle devam etmektedir:

«Gençliğin kanyla tarihe yazdığı 29 Nisan anma töreninde atılan taşlar vurulan sopalar altında Atatürk'e ve 27 Mayıs devrimlerine karşı yapılmıştır. Türk gençliği, Türk aydını, ulusunun yararlarına ters düşen faşist, gericiye dönük, emperyalizme açık iktidarlara amansızcasına savaşmaya kararlıdır.»

Bu yazının Dr. H. Kıvılcımlı'nın olduğundan emin değilim.

Sayfa = 1 -

Fransa'da Bakan Türkiyede Tutuklu

Suphi KARAMAN

1961 Anayasasının 20 nci maddesinde düşünce hürriyetinden bahsedilmektedir. «Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir; düşünce ve kanaatlarını söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir» denilmektedir. 22 nci maddesinde: «Basın hürdür; sansür edilemez», 24 nci maddesinde: «Kitap ve broşür yayımı izne bağlı tutulamaz; sansür edilemez» denilmektedir. Türkiye demokrasi ile idare edilen bir ülkedir. Rejimin demokrasi olduğunu belirten özelliklerin bir kısmıdır bu Anayasa maddeleri. Fransa da demokrasi ile yönetilen bir ülkedir. Onun da Anayasasında buna benzer hükümler vardır. Fakat son günlerde garip bir şey oldu. Fransa'da Bakan olan bir kimsenin fikirleri, Türkiye'de sansür edildi. Ya Fransa demokrasi, Türkiye değildir. Ya da Türkiye demokrasi, Fransa gaffet içindedir. Tarafsız ve objektif bir düşünce başka türlü bir yargıya varamaz.

De Gaulle Fransa'nın Kültür Bakanı Andre Malraux'un Türkçe çevrilen Umud isimli romanı bir gün içinde kitapçı dükkânlarının vitrinlerinden kaldırıldı. Andre Malraux, birçok eser vermiş, eserleri çeşitli dillere çevrilmiş ve dünyaca tanınan bir yazardır. Böyle olduğu ve Fransız kültürünün seçkin bir temsilcisi bulunduğu için de Kültür Bakanlığında getirildiği anlaşılıyor. Demokrasinin yerleştiği, fikir özgürlüğü ve insan haklarının egemen bulunduğu ülkelerde kültür düşmanı kişilerin kültür işlerinin başına getirildiği görülmez şey değildir. Böyle işleri karanlık düşüncelerden yana olan, demokrasiyi üç kâğıtçılık sanan yaratıklar yapar. Andre Malraux'un sol tandansı olduğu anlaşılıyor. Çünkü İspanya iç savaşında faşizme karşı savaşmış ve Çin devrimine katılmış. Ama kendi öz yurdu istilâya uğrayınca düşmana karşı direnen milli güçlerin öncülüğünde bulunmuş, Fransız ordusu saflarında yaralanmış. Savaş bitince kimse ona: «Moskova'ya!» diye bağırması. Bakan yapmışlar. Sol fikirli eserlerini, sosyalist eğilimli yazılarını başta yapıyor. Fransız milli kütüphanesinde bu eserlere yer verilmiş. Milliyetçi ve oldukça da muhafazakâr bilinen General De Gaulle şimdi onu Kültür Bakanı yapmış.

Fransa'daki demokrasi, özgürlük düzeninden hele fikir özgürlüğünden kimse şüphe edemez. De Gaulle Fransa'nın gaffet içerisinde bulunmadığı da, son yıllarda, gerek dış politikadaki davranışları ve gerekse yerinde ekonomik ve mali tedbirleri ile gün ışığına çıkmıştır. Öyleyse... Evet öyleyse? Fransa demokrasi olduğuna ve gaffet içinde de bulunmadığına göre? Fransa'da Bakan olan bir kimsenin başta edilen kitabı Türkiye'de yasaklandığına ve toplattırıldığına, göre? Sonuç ortada. Diyaletik mantıkla değil, biçimsel mantıkla Türkiye'nin demokrasi olmadığı meydana çıkıyor. Yazımın baş kısmında: «Fransa'da Bakan olan bir kimsenin fikirleri Türkiye'de sansür edildi. Ya Fransa demokrasi, Türkiye değildir. Ya da Türkiye demokrasi, Fransa gaffet içindedir.» demiştik. Fransa demokrasi olduğuna ve gaffet içinde de bulunmadığına göre iki yönlü bir matematik denklemin çözümünde Türkiye'nin demokrasi olmadığı açık ve seçik ortaya çıkıyor.

Oysa, Anayasamızın 2 nci maddesine göre: Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına dayanan milli, DEMOKRATİK, laik ve sosyal bir hukuk devletidir. 150 senedir hürriyet mücadelesi verilen Türkiye'de rejimin demokrati olmadığını farzetmek veya böyle bir eyleme yönelmek kimsenin hakkı değildir. Kitaplarda, yasalarda, Anayasada rejim demokrasi. Kürsülerde meydanlarda köyde ve kentte rejim ismi demokrasi. Sıkışık milli iradeyle itica edilince rejimin adı yine demokrasi. Ama fikir özgürlüğü söz konusu olunca, halkın yararına ekonomik ve sosyal uyanıştan söz edilince bunların demokrasinin vazgeçilmez unsurları olduğu hemen unutulur. O zaman çıkarlarının bozulacağından korkan egemen sınıflar karanlığı tercih ederler. Karanlığı uyanışın üzerine bir örtü olarak çekler. Bilirler ki, karanlıkta hiç birşey filiz vermez. Bunu sağlamak için yasaları ters olarak işletirler. Ve de Fransa'da bakan olan kimseleri Türkiye'de tutuklarlar.

Andre Malraux'ya geçmiş olsun. İyi ki, Türkiye'de doğmamıştır, Türk vatandaşı değildir. Hiçbir yönetici onun çağ sorumluluğunu duyan düşünürlüğüne, emsalsiz yararlık kabiliyetine değer vermeyecekti. Milli kütüphanelerde sayısız eserleri yerlerini alsın da, kitapları pek çok yabancı dillere çevrilse de yine ona insafsızca ve hayasızca «Moskovaya!» diye bağracaklardı. Hukukçu bile olsa idi «Sosyalist Türkiye» yazarı Akçaabat yargıcı Ali Faik Cihan gibi 141 ve 142 nci maddelerin pençesinden kendisini kurtaramıyacağı. Bu koşullar altında bakan olmayı rüyasında bile göremezdi. Burada aydın kişilerin yurdun temel sorunları üzerine eğilip çalışmaları şiddetli yasaklarla, insanlık onuruna yakışmaz saldırılarla ve de polis zoru ile engellenmektedir. Çünkü burada köy ve şehir arasında, gericilik ve hurafenin mal ve emekle mübadelesi gizlenmektedir. Mal ve emek şehriere akarken gericilik ve hurafe köye götürülmektedir. Çünkü burada yabancı kapitalizminin sömürücü emperyalizme dönüşümünden yararlanan yerli işbirlikçilerinin marifetleri saklanmak istenmektedir. Burada Anayasa demokrati. Fakat demokrasi uygulaması egemen sınıfların yararına yapılmaktadır.

Demokrasi halkın yararına işlediği gün Türkiye'de Malraux gibilerin bakan yapılacağı mutlu bir ülke olacaktır.

Öğrenci Kuruluşlarının Ortak Bildirisi

Devrimci Kuruluşlar Güçbirliği tarafından hazırlanan 29 nisan anma törenindeki kanlı olayların hesabını soran gençlik kuruluşları, geçen hafta, ortak bir bildiri yayınlamışlardır.

TMGT, TMTF, FKF, Ankara Üniversitesi Yüksek Okullar Birliği, Ankara Üniversitesi Talebe Birliği, ODTÜ Öğrenci Birliği ve Hacettepe Üniversitesi Öğrenci Birliğinin imzaladığı bildiri şöyledir:

Meşrû ve kanunî bir toplantı olan 29 Nisan anma töreni emperyalistlerin yurdumuzdaki ortakları tarafından beslenen ve tahrik edilen ve maalesef hepimizin candan bağlı olduğumuz milliyetçiliğin kisvesi altına saklanan gerici ve ümmetçi saldırganlar tarafından dağıtılmak istenmiştir.

Polisin saldırganları koruması ve saldırıyı önlememesi karşısında, polisin görev yapmasına engel olmak gibi, hiç bir maksat taşımazken, bağımsız ve demokratik Türkiye için savaştan gençlik, meşrû müdafaa durumunda kalmış ve kahredici sillesini saldırganlara vurmuştur.

Türk halkının bağımsızlık mücadelesine karşı satılmışların giriştiği bu kanun dışı hareketler, polis tarafından önlenmediği ve müsamaha görüldüğü sürece meşrû müdafaa durumunda kalacak olan devrimci gençlik, kendi güvenliğini, kendi gücü ile sağlayacaktır. Bu güce sahip olduğunu, son olaylarda ispat etmiştir.

Görevi meşrû ve kanunî toplantıyı korumak olan polis, görevini yapmamış, Amerikan uşağı saldırganları himaye etmiş, hattâ zaman zaman onlarla birlikte devrimci gençliğe ve halka saldırmıştır.

Polis, Aziz Nesin'in konuşması sırasında copla saldırarak toplantıyı dağıtmaya teşebbüs etmiş, Türk polisine karşı duyulan güvenin bir ifadesi olarak, polis karakolundan aldığımız ceireyanı kesmiş, toplantıyı sabote etmemiştir.

Öğrencilerle ilgisi olmayan çapulcuların kanunsuz «karşı miting» yapmalarına göz yummuştur. Soruyoruz: Emperyalist uşağı hurafeci çapulcuların kullandıkları megafonun polise ait olduğu doğru mudur?»

Emniyet kuvvetlerinin tarafsızlığına olan güven zedelemiş, 27 Mayıs Anayasasını getirdiği fikir ve toplantı özgürlükleri ihlâl edilmiştir.

Bütün Cumhuriyet kurumlarını ve Anayasamızın teminat müesseselerini görev çağırıyoruz.

TMGT	TMTF	FKF
AÜYOB	AÜTB	AÜÖB
ODTÜÖB.		

Yargıç Savcıya Bile Söz Hakkı Vermedi

Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ü protesto ettikleri iddiasıyla yargılanan üniversite öğrencileri 3 üncü Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan tahliye itirazı üzerine mahkeme öğrencileri tahliye etmiştir.

3/5/1968 tarihinde tutuksuz olarak yapılan yargılamada yargıç tekrar sanık ve sanık vekilleri tarafından reddedilmiştir.

Duruşma polis kordonu altında yapılmış, sanık vekilleri ile yargıç arasında tartışma olmuştur. Duruşmaya ilgililerden başka kimsenin girmeyeceği yasağı olmasına rağmen MTTB ye bağlı öğrenciler duruşma salonunu doldurmuşlardır. Hattâ avukatlar itirazlarını yaparken MTTB li bir öğrenci avukatlara «Susun be» diye bağırmıştır. Polis âmininin bu öğrencileri duruşma salonuna alması diğer öğrencilerin dikkatinden kaçmamıştır.

Duruşmada yargıç son kararı okumadan önce savcı mütelaasını belirtmek için ayağa kalkmış fakat yargıç savcıya söz hakkı vermemiştir. Bunun üzerine avukatlarla yargıç arasında usulsüzlük yüzünden tartışma büyümüştür.

Bu tartışma içinde yargıç kararı okumuştur. Karar 6 ay hapis cezası ve 650 T.L. ağır para cezasıdır. Öğrenciler kararı temiz etmişlerdir. Karardan sonra üniversiteye gelen sanık öğrenciler arkadaşları tarafından karşılanılmışlardır.

Gecekondu Mahallesinde Açık Oturum

Devrimci eylemin halka maledilmesi yolunda, öteden beri yapılan ve çoğu sözde kalan çabalara, Aşıklar Derneği ilginç bir karşılık verdi. Bu ilginç karşılık, geçen hafta pazar günü, Ankara'nın Tuzlucağır gecekondu mahallelerinde düzenlenen bir açık oturumdu.

«Laiklik ve devletin mezhepler karşısında tarafsız olması ilkesi» konu sundaki açık oturum, gecekondu semtinde bir açık hava sinemasında yapıldı. Oturuma konuşmacı olarak Suphi Karaman, Sencer Güneşsoy, Kadri Kaplan ve FKF Genel Başkanı Doğu Perinçek katılmıştı.

Ahmet Say'ın yönettiği oturumda konuşmacılar, Aşıklar Derneğinin üyesi ve sempatzı 300 kadar gecekondu luya, Anayasamızdan bazı bölümler okuyarak, laiklik ilkesini açıkladılar ve devletin mezhepler karşısında tarafsız olması gerektiğini belirttiler.

İlgile izlenen bu konuşmalar üzerine halk, oturumculara sözlü ve yazılı olarak yüzlerce soru yöneltti. Bu sorularda yöneticilerin ve devleti temsil eden yetkililerin vicdan hürriyetine yürekten saygı duymadığı ve tarafsız kalmadığı örneklerle belirtiyordu. Sorulara cevap veren ve her cümlesi alkışlarla kesilen Suphi Karaman, şunları söyledi:

«Evet arkadaşlar! söylediklerimiz doğrudur. Sizin belirttiğiniz misallere ben de şu anda, burada gördüklerimi ekleyeyim: Eğer biz, bu açık oturumu Tuzlucağır sinemasında değil de, Ankara Sanatseverler Derneğinde yapsaydık, kapının önüne ne yüzlerce polis birikir ve ne de siyasî polis, burada olduğu gibi konuşmalarımıza teype alırdı. Ama bütün bu baskılar, bize vız gelir! Biz ihtilâlden geldik!»

Revizyonistler İşçiyi ve Gençliği Daha Fazla Aldatamıyacaklar

Son Alman seçimlerinde genç Faşist Partisi (N.P.D.) oyların 9,8% ini alarak beklenmedik bir başarı sağlarken Sosyal Demokrat Parti gerilemiştir.

Başbakan Kiesinger bu sonuçları köylülerin geçici ekonomik bunalımı ile ilgili görmektedir. Kendisi Hitler rejimi ile ilişkileri olan bir kişi olarak genç faşistlere karşı çıkamamaktadır.

Sosyal demokrat çevrelere göre, Springer basım grubunun, gençlerin polisin çarpışmasını bir anarşi ve yıkıcı ihtilâl teşebbüsü olarak göstermesi sonucu yaratılan korku havası faşistlere yararlıdır.

Ancak işin özü çok daha derindir. Batı Almanya Sosyal Demokrat Partisinin sosyalizme ihaneti, bilimsel sosyalizme dayanan eski programını değiştirmesi gençlerde ve işçilerde partiye karşı bir tepki yaratmıştır, böylece parti en doğal desteğinden yoksun kalmıştır.

Kendi partileri kalmayan faşist kanunlar yüzünden parti kuramayan sosyalist gençler ve işçiler artık sadece göstermelik bir anlam taşıyan ve köklü bir değişimi ve devrimi yozlaştıran seçim mücadelesinden soğumuşlar ve direkt eylem ve uyarı yolunu seçmişlerdir.

Springer basımın bu ortamda bütün korktuğu ve aldattığı orta sınıflar faşistlerin ağına bir dereceye kadar takılmışlardır.

Ünlü bir geçmişli olan Alman işçi sınıfı ve gençliği ergeç kapitalizm uşağı sosyal demokratları eleyecek ve kendi örgütünü kurabileceklerdir. Bu gelişimde S.D.S. gençlik örgütünün önemli bir rolü olabilir.

Silâh Satmak Kârlı İştir

İsrail ordusu için Fransız Dassault firması kısa menzilli füzeler tecrübe etmektedir. Yarım tonluk atom başlıkları taşıyabilecek güçte olan ve 500 kilometrelik menzilleri bulunan bu MD-660 tipi füzeler bütün Arap ülkelerini ateş sahaları içine alabiliyor gibi Adana, İskenderun şehirlerimizi bile dövebilecek güçtedir. Daha kötüsü

Arap memleketlerine atılacak böyle bombalar ve onların radyo aktif düğüntüleri topraklarımızı da tehdit etmektedir.

New-York Times'de çıkan bu haberi Dassault firması derhal yalanlamıştır.

Fransız Mirag-5 uçaklarının israil'e satılması engelleyen çevrelerin MD-660 füzelerinin satışı yasaklanabilecek bir ortam yaratmasından Fransız firmasının çekinmesi bu tekdüze sebep olabilir.

İşin bir ucu silâh ticareti yapan Amerikan ve Avrupa şirketlerinin rekabetine, bu firmaların birbirini balta lama gayretlerine dayanmaktadır.

Edebi ve Felsefi Bir Çok Eserler Yasaklandı

le monde

Çev: Arto ALTIPARMAK

André Malraux'un geçenlerde Türk çeye çevrilen «Umud» u, önceki hafta İstanbul 4. Sulh Ceza Mahkemesinin kararıyla yasaklanmıştır. Yasaklamamın gerekçesi «Romanın komünist propaganda yaptığının sabit olmasıdır.»

Bunun gibi bir karar Türkiye'de ilk defa verilmemektedir. İki yıl önce de François — Emile Babeuf'un yazıları aynı gerekçeyle cezalandırılmıştı. Çeviri yapan gazeteci ise yedi yıl hapse mahkûm olmuş daha sonra bir aften yararlanarak kurtulabilmişti (1).

Bu hükümlerin kanunî dayanağı Türk Ceza Kanununun, komünist ve ya faşist, genellikle bütün «aşırı» bilinen fikirlerin yazılmasını yasaklayan, 142. maddesidir. Mussoini kanunlarından mülhem bu maddenin çağdışı karakteri, Türkiye'de ancak 1960 tan bu yana tanınmış gelişen düşünme özgürlüğü ortamıyla apaçık çatışmaktadır. Çeşitli fikir akımlarını yansıtan geniş ölçüde nesriyat yapılmış ve her türlü temavülün temsilcisi dernekler kurulmuştur. Öyle gösteriyor ki, Türk kamuoyu ülkenin siyasî, iktisadî ve sosyal problemlerini anlamak ve tartışmak istemektedir.

Bu özgürlük havası içinde, siyasî ve ideolojik cenebi eserlerin çevirileri şaşılacak bir hızla artmaktadır.

Bugün gezici sahafların sergilerinde bile Marxist eserlerin çevirilerini görmek kabildir. Fakat zaman zaman Türk mahkemeleri bu tanınmış yazarlardan birisinin yazılarında komünist propaganda yaptığını keşfetmektedir. O zaman suçlanan eserin çevirimi tutuklanıp adalete teslim edilmekte ve çoğu kez cezalandırılmaktadır. Ve bir taraftan da başka Marxist yayıncılar kitapçı vitrinlerini doldurmaya devam etmektedir.

Bağımsız Cumhuriyet gazetesi Pazar günü başyazısında 142. maddenin antidemokratik mahiyeti üzerinde durmakta ve André Malraux'un ünlü eserinin yasaklanmasına teessüf etmektedir: «André Malraux bugün yalnız edebî değil, aynı zamanda politik önemi olan bir kişidir. Fransa'nın Kültür Bakanı, General De Gaulle'un baş danışmanıdır.»

(1) Son aylarda Türk mahkemeleri John Steinbeck, Nikos Kazançakis, Nâzım Hikmet, Lenin, Mao Çe — Tung, «Che» Guevara, Plekhanov, Politzer, Henri Lefebure'in bazı eserlerini kara listeye almışlardır. Nâzım Hikmet'in kendi şiirlerini, bizzat Fransızca olarak doldurduğu plâka Aram Haçadur yan'ın bir plâğı «Tehlikeli» görülerek satıştan men edilmiştir. Bu «Hinoğtu hınlere karşı savaşmanın en önemli kurbanı, çok yoru geçen mahkeme esnasında bir kalp krizi sonucu ölen, Nâzım Hikmet'in «Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim» adlı eserini yayınladığı için itham edilen, editör Mehmet Ali Ermiş'tir.

İmece Dergisi Sorumlu Müdürü Tutuklandı

Yıllardan beri devrimci öğretmenlerin desteğiyle çıkan «İmece» Dergisinin sahibi ve sorumlu Yazışları Müdürü Hamza Soydaş, A. Ziya imzasıyla dergide yayınlanan «Bozuk Düzen» adlı şiirden ötürü tutuklanmış sonra da serbest bırakılmıştır. Fikir suçlarına karşı kovuşturmaların sayısında DP devrinde dahi görülmiyen bir artış vardır. Ama «Fikir, zincir kabul etmez.»

"Tam Bağımsız Gerçekten Demokratik Türkiye İçin,"

29 NISAN MİTINGİ

29 Nisan günü Türkiye'nin kalbi başkent Zafer meydanında, onbinlerce devrimci o gün Atatürk'ün heykelinin süslediği meydana «tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye için», emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı Devrimci Güçbirliğini gerçekleştirmeye ant içti.

Demirel'in polisleri de takyiyeli olarak oradaydılar. Sükan'dan aldıkları emir asayiş korumak değil bozmaktır. Kanunî mitingi baltalayacaklardı. Polis bu kez de AP'lilerin örgütlen-dirdiği bir avuç faşist saldırganı ile işbirliği durumunda idi. Ama umduklarının tam tersini elde ettiler. Bir yandan bir Aziz Nesin'in, bir İhan Selçuk'un, bir Kadri Kaplan'ın, hemen her cümlesi binlerce haçererede yankı bulurken, öte yandan, devrimciler Zafer meydanını faşist saldırganlara karşı kahramanca savunuyorlardı. Öyle ki, bu 29 Nisan, 1960 yılı Nisanından hiç de geri kalmadı. Miting son yılların en başarılı, en anlamlı gösterisi olabildi.

Zafer meydanından ayrılanların kılıcım-lanan nemli gözleri inanç ve güven ifade eden bakışları bunun kanıtı idi.

Bu 29 Nisan sadece sekiz yıl öncekinin yan kısı olmakla kalmadı. Bu yıl yeni bir ses yükseliyordu miting alanından: «Tam bağımsız Türkiye!» «Gerçekten demokratik Türkiye!» 27 Mayıs'tan bu yana Türkiye'nin meseleleri değişmiş ve bu sloganlar artık gerçek anlamlarını almışlardı. Tam bağımsız Türkiye; NATO dışında, yabancı üslerden arınmış, emperyalist sömürüye son veren bir Türkiye demekti. Gerçekten demokratik Türkiye, yüz karası derebeylik düzeni kalıntılarını silip süpürmüş, bütün Türk-leri, özgür vatandaşlar topluluğu anlamında ulus payesine ulaştırmış, her türlü sömürüye son veren emekçiden yana düzenin kuruluşuna girişme koşullarının yaratıldığı bir Türkiye demekti. Ve bu mutlaka gerçekleşecekti. Türkiye, mutlaka bağımsız ve demokratik olacaktı.

Gençliğin ağzında şu türkü vardı: «Toplarıyla tanklarıyla gelseler dahi Bağımsız olacak Türk'ün ülkesi.»

29 Nisan günü, en derin anlamda yurt sevgisiyle genç yüreklerden yükselip Ankara'nın göklerini çınlatan gür ses, Türkiye'nin en üca köylerinde bile yankı uyandıracak güçtedir. Bu ses tüm Türk ulusunun en kutsal dileğini yansıtır ve hiçbir kuvvet, ne Sükan'ın polisleri, ne düzenledikleri faşist saldırganlar, ne de küçük politikacıların kundaklamaları bu sesi boğamaz.

Türkiye'nin bağımlı geri bir ülke olarak kalmasında sınıf çıkarıcı olan bir avuç işbirlikçi dışında tüm Türk ulusunu gerçekten temsil eden güçler, devrimciler Güçbirliği saflarında yerlerini alacaklardır.

29 Nisan Mitinginden bir Konuşma

Dünya tarihinde ilk defa kurtuluş savaşı veren, mazlum milletlerin uyanışına bayrak olan Türk halkı,

Bağımsızlıktan, özgürlükten yana devrimci gençlik. Selâm sana. 29 Nisan 1960 gençlik hareketi, emperyalistler ve onların işbirlikçilerine ve onların zorbalıklarına, faşizme karşı savaşır.

Bugün Türkiye mazlum milletlerin baş düşmanı Amerikan emperyalizminin sömürü alanıdır. Mustafa Kemal'in önderliğinde halkımız kan dökerek kurtuluş savaşı verdi. Ama, toprak ağalığı ve emperyalizm İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sınısı ve kallesiz yurdumuza girdiğinden, bugün ikinci kurtuluş savaşı vermek durumundayız.

1947 de Marsal yardımı ile başladı iş. Sonra madenlere, petrole el atıldı.

Tüm doğal kaynaklarımıza, giderek ekonomimize hâkim oldular.

Arkasından bağımsızlığımıza gölge düşüren, asıl amacı Amerikan emperyalizminin Ortadoğudaki çıkarlarını korumak olan, NATO ve İKİ-Lİ ANLAŞMALAR imzalandı.

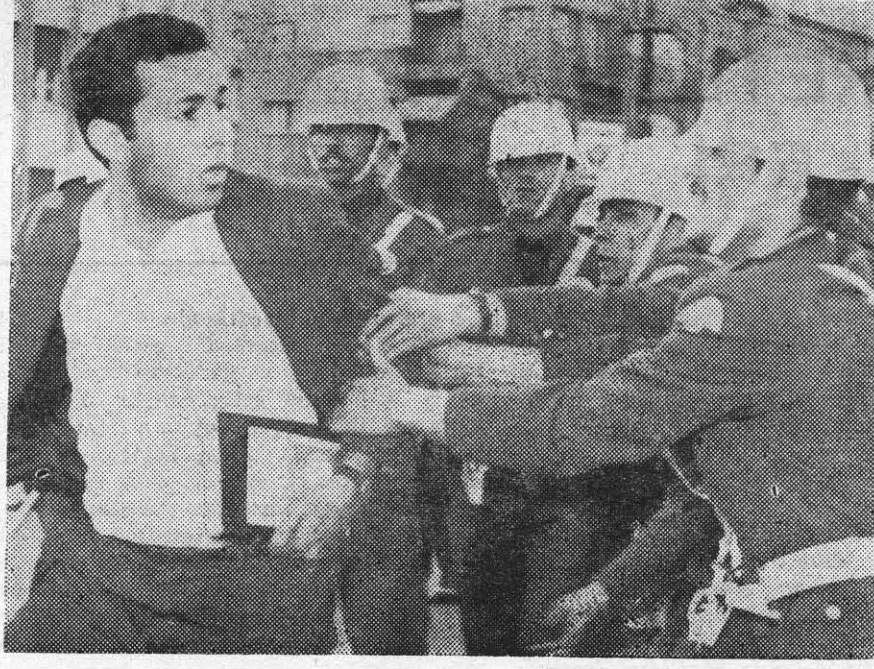
Ordumuz NATO emrine verildi.

Kardeşler, TÜRKİYE geri bırakılmış bir ülkedir. Biz bu fakir halkın verdiği vergilerle okuyan, onun emeğiyle geçinen gençleriz. Ne olduğumuzu bilelim.

Bilelim ki, bugün Amerikan emperyalizmi dünyanın ve Türkiye'nin baş düşmanıdır.

Amerikan emperyalizmini yurda sokanlar kendi sınıf çıkarları için onunla işbirliği eden kompradorlar ve Amerikan bürokratlarıdır. Derebeylik kalıntısı ağalar da bunlarla işbirliği halindedir.

Toprak, kara saban düzeyinde bir üretim biçimi ile işlenmektedir. Kalkmamız için temel şart olan toprak reformu yapılamamakta

Polis devrimci gence karşı. — 27 Mayıs 1960 unutuldu —

ÖMER ÖZERTURGUT FKF Genel Sekreteri

ve sanayi kurulamamaktadır, kurulamaz da.

Türkiye'de sanayi kuracak kadar sermaye birikimi yoktur ve aklıda sermayenin çıkarı da sanayi kurmak değil, montaj gibi yollarla yoksul halkımızı sömürmektedir. Ağaların çıkarı da toprak reformu yapmak değildir elbet.

Bu temel üzerinde emperyalistler kültürümüze de el atırlar. Gençliğin kendi çıkarlarına göre yetişmesi için milli eğitimi baltaladılar. Köy enstitülerini kapatılar yine bunlardır.

Ama tarih boyu gençlik bütünüyle olmasa da daima ilerici hareketler yapmıştır. Devrimci geleneği vardır. Bugün de gençliğin yeri Amerikan emperyalizmi ve yerli ortakları kompradorlar, Amerikancı bürokratlar yanında olmak değil, bu sınıflara karşı halkımızın yanında ve onun uyanışını hızlandırmaktır.

Bu gençliğin görevi emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye için savaşmaktır.

Aydınların görevi geri bırakılmış ülkelerde bu bakımdan çok büyüktür. Ve kutsal bir görevdir.

Biz bu görevi mutlaka yerine getireceğiz. Türk halkının uyanışını hızlandıracağız.

Kahrolası Amerikan emperyalistlerini yurdumuzdan kovacağız.

Bağımsızlığımıza gölge düşüren NATO ve ikili ANLAŞMALARİ mutlaka feshedeceğiz.

Ve emperyalizm çökecektir.

Emeğin egemenliği yakındır.

Kahrolsun Amerikan emperyalizmi ve onun işbirlikçileri.

Yaşasın emperyalizmle dövüşen dünya halkları.

Yaşasın emekçi halkımız.

Yaşasın bağımsızlıktan, özgürlükten, eşitlikten yana gençlik.

Ne mutlu yarın bağımsız ve emekten yana Türkiye'sini kuranlara.

Ne Dediler

KADRİ KAPLAN (Devrimciler Güçbirliği İcra Komitesi Başkanı) — Devrimciler Güçbirliği tam bağımsız ve gerçekten demokratik gü-lü Türkiye'nin ve sıhhatli Türk toplumunun yaratıcısı olacaktır. 29 Nisan 1968, başarımızın ilk delilidir. Polisin taraf tutması, gerici-leri koruması, bizi yolumuzdan alıkoymaz. Türkiye'nin dört bir bucağından, güçbirliğine katılma teklifleri ahyoruz. Bunların hepsini değerlendireceğiz.

DOĞU PERİNÇEK (FKF Genel Başkanı ve Güçbirliği İcra Komitesi Üyesi) — 29 Nisan 1968 günü kazandığımız teorilerden bundan sonra yararlanacağız. Miting başarılı olmuştur.

İLHAMİ SOYSAL (Akşam Gazetesi Yazarı) — Bazı sol sekte çeyrelerin devrimciler Güçbirliğinden kendilerini teorit etmesi ve güçbirliğini baltalaması karşısında, onları güçbirliğine bir daha çağırıyoruz. Günah bizden git-sin...

SENCER GÜNEŞOY (TMTF Genel Başkanı) — Halkın ve tüm devrimcilerin mitingimize gösterdiği büyük ilgi, şiarlarımızın doğru ve bizim doğru yolda olduğumuzu gösterir.

HÜSEYİN ÇIRAKMAN (Halk Şairi) — Devrimciler güçbirliğinde Âşklar Derneğinin bulunması ve biz âşıkları seven yüzbinlerce vatandaşımızın güçbirliğine ilgi göstermesi beni çok mutlu yaptı. Devrimciler güçbirliğine candan inanıyoruz ve bu konuda şiirler yazıyoruz.

ATALAY (FKF Militanlarından biri) — 29 Nisan 1968 den önce bana «miting katılalım mı?» diye sorsalardı, «katılmıyalım» derdim. Şimdiyse katılmaktan büyük memnuniyet duyuyorum.

Amerika Birleşik Devletlerinde Başlıca Zenci Teşkilatları

Amerika Birleşik Devletlerinde üye adetleri ve genel siyasetlerine göre, başlıca zenci teşkilatları şunlardır :

National Association For The Advancement Of Colored People (NAACP) :

1909 yılında kurulan bu cemiyetin 450 bin üyesi vardır. En eski ve en çok taraftarı olan zenci topluluğudur. Başkanı Roy Wilkins ve genel sekreteri de Charles Evers'dir. 1950 - 1960 yılları arasında yoğun bir faaliyet gösteren bu cemiyet, Amerika Birleşik Devletlerinde yaşayan zencilere müsavi siyasî ve sosyal haklar temin edecek kanunî reformlar için mücadele etmektedir. Bugün, zenci mücadelesinin çoğu tarafından gerici (reaksiyoner) adlandırılmaktadır.

THE NATIONAL URBAN LEAGUE :

1910 yılında kurulan bu cemiyetin üye sayısı nispeten azdır. Gayesi, sosyal hizmette bulunmaktır. Zenci konusunun iktisadî yönü üzerinde durmaktadır. Başkanı Whitney Young'tur.

THE SOUTHERN CHRISTIAN LEADERSHIP CONFERENCE (SCLC) :

Güney eyaletleri papazlarını bir araya toplayan bu cemiyetin canlan-

masına ve geniş bir faaliyet göstermesine Dr. Martin Luther King çok çalışmıştır.

Şiddet aleyhtarı olan King, hükümet üzerine tazyik icra etmek için, sivil itaatsizlik tavsiye etmektedir. Faaliyetini kuzey eyaletlerine de yaymağa muvaffak olan cemiyet, bu arada papaz King vastasiyle zencilerin bazı sosyal hak ve mesken dâvalarının halli için yürüyüşler tertip etmiştir.

Mahalli işlere ve bu arada sendika işlerine de müdahale eden cemiyet, bilvasıta, geçen perşembe günü Dr. King'in ölümü ile neticelenen Memphis suikastine sebep olmuştur. Son zamanlarda SCLC ve King, Vietnam harbi aleyhtarı olduklarını ilân etmişlerdir.

THE CONGRESS OF RACIAL EQUALITY (CORE) :

Zenci avukat Floyd Mc Kissick'in başkanlık ettiği bu cemiyet, ırk müsavatı için çalışmakta ve beyazlar ile her türlü işbirliğini reddetmektedir. «Şiddet aleyhtarı» felsefesinin modası geçmiş bir akide olarak telâkki etmektedir.

Core başkanlığına seçilen Rap Brown, şimdi hapsedir.

THE STUDENT NON - VIOLENT COORDINATING COMMITTEE (SNCC) :

Daha fazla Snick rumuzu ile tanınan bu cemiyetin başında, Stokely Carmichael bulunmaktadır.

«Core» gibi «Snick» de beyazların birliğe kabulünü reddetmekte ve şiddet politikası tavsiye etmektedir.

BLACK MUSLİMS (Siyah Müslümanlar) :

Bu dine bağlı 80 cemiyet mevcuttur. Bunların başında, kendini peygamber ilân eden Elijah Muham mad bulunmaktadır. İsimlerinden başka, müslümanlığın hiçbir akidesini bilmeyen bu Müslümanlar, acayip esvaplar giymektedirler.

Amerika Birleşik Devletleri toprakları içerisinde bir zenci devletin kurulması için çalışan cemiyetin üye adedi 10 ile 15 bin arasındadır.

ANADOLU YAYINLARI

Georges COGNIOT

Jean Paul SARTRE

J. J. ROUSSEAU

Gaston MARTİN

Andre BARJONET

İLKAĞ MATERYALİZMİ — Çev.: Sevim BELLİ

KÜBA'YI ANLATIYOR Çeviren: Şahin ALPAY. 12,50 TL.

İNSANLAR ARASINDAKİ EŞİTSİZLİĞİN KAYNAĞI — Çeviren: Erdoğan BAŞAR. 10 TL.

1848 DEVRİMİ — çev: Sevim BELLİ 7,50 TL.

EKONOMİ POLİTİK NEDİR? — Çeviren: Erdoğan BAŞAR. 5 TL.

DAĞITIM : Anadolu Yayınları : P.K. 288 BAKANLIKLAR — ANKARA Kemal KARATEKİN — İSTANBUL

T. S. 49

LE MONDE

Le Monde gazetesinin 29 Nisan mitingi ile ilgili yorumunu ilginç bulduğumuz için yaymıyoruz.

Son yılların en kanlı mitinglerinden biri pazartesi öğleden sonra Ankara'nın merkezinde yapıldı. Bir tarafta aşırı sağ unsurların, diğer tarafta solu partizanların yer aldığı meydan savaşının bilançosu, 15'i hükümet kuvvetlerinden olmak üzere 45 yaralıdır. 75 kişi de tutuklanmıştır. Mitingi sol partizanlar 8 yıl önce 28 ve 29 Nisan 1960 da İstanbul ve Ankara'da üniversite gençliğinin Menderes rejimine karşı ayaklanmasını kutlamak için düzenlemişlerdir. Miting, 20 gün önce öğrenci ve öğretmen dernekleriyle, işçi sendikalarınca kurulan, amacı «irticaa, emperyalizmin sömürüsüne ve kapitalist düzene karşı savaşmak» olan, Devrimci Güçbirliği tarafından organize edilmiştir.

Mitinge katılanlar, aşırı sağcı basının «komünistleri ezmeğe» çağırduğu unsurların, hücumuna uğramışlardır. Aynı unsurlar 25 Martta Ankara'da, Parlâmentodaki kanlı kavgayı protesto etmek amacıyla düzenlenen mitingi baltamış ve kanlı olaylara sebebiyet vermişlerdi. Pazartesi günü saldırganlar AP li gençlerin şeriatçı kanadı ve Albay Türkeş'in CKMP sine mensuplardır.

Türk kamu oyunun geniş cephele halinde kutuplaşması Türkiye'de hüküm süren ekonomik ve sosyal derin problemlerin bir sonucu şeklinde açıklanmaktadır. Seçim sonucu üzerinde önemli bir etkisi olan «şeriatçı aşırı sağ» m kuvvetlenmesi Demirel hükümetini de fazla hoşnut etmemektedir. Şeriatçıların kuvvetlenmesi daha çok Anadolu'da egemen olan ortaçağ kalıntısı sosyo-ekonomik düzenin bir sonucudur. Bazı Türk sosyologlarına göre bu hareket toprak ağaları ve esraf tarafından desteklenip finanse edilmektedir.

İrtica politik bir başarı kazanması söz konusu değildir. Çünkü, feodal güçlerin ve iş çevrelerinin sayesinde iktidara gelen AP iş çevrelerini (ve özellikle sanayicileri) tutmak tadır. Antikomünist sloganlarla harekete geçirilen aşırı sağ Bay Demirel'e de karşı olmakla rilen aşırı sağ Bay Demirel'e de karşı olmakla için ehven-i şer bulmaktadır.

Devrimciler Güçbirliği Bir Aşamadır

İlhami SOYSAL

Ortakçı köylüler (az topraklı ve topraksız köylüler): Mirlar döneminde beri, genellikle kirmançlar arasında, topraksız köylüler mevcuttur. Şeyh Muhammed Sıddık zamanında, öşür bazı yönleriyle tādil edilerek (hayvansal ürünler gibi) alınmaya başlanmış ve angarya ayda üç gün (onda — bir) değil, işin durumuna göre alınmaya başlanmış ve çok azalmıştı. Buna karşılık Muhammed Sıddık, her yıl elinde birer servetin bir kısmını tarımsal sermaye olarak kullanarak yani köylünün toprağını satın alarak, geniş bir kitle, kısa zamanda topraksız hale gelmiş ve topraksız kalan köylüler, topraklarını sattıkları Muhammed Sıddık'a ortakçı girmişlerdir. Bunların tohum ve tezgâhları, Muhammed Sıddık tarafından karşılanmaktaydı.

Yâni, ortakçı — köylü, üretim araçlarından yoksundur ve ailesini geçindirebileceği iş — gücünden başka bir şeyi kalmamıştır. Gerek Mirların toprağını, gerek aşiret reisinin toprağını, işleyen ortakçı — köylü Feodal nitelikte, yâni toprağa bağlı ortakçı — köylüdür. Şeyh Muhammed Sıddık'ın toprağında bu feodal bağımlılıktan kurtulmaya başladığını görüyoruz.

Zanaatçılar: Özellikle Şeyh Muhammed Sıddık zamanında Nehri ve Gare'de basit ticarî üretimin geliştiğini görüyoruz. Çünkü bunlar satmak için snai üretim yapmaktadırlar, yâni meta üretmektedirler. Üretim araçlarına sahip oldukları için kapitalist ve kendi emekleriyle ürettikleri için emekçi sayılırlar; yâni küçük burjuvazinin bölgedeki ilk habercileridir. Bunlar dış olayların etkisi altında kaybolmuşlardır. Dış kuvvetler tarafından çözülemeyen bazı köylerde, başta bezcilik olmak üzere, bazı el zanaatlarının yaşadığını görüyoruz.

SERVET BİRİKİMİ VE SERMAYE

Mirlar döneminde, Mir ile aşiret üyeleri arasında sosyal bağımlılık dolayısıyla, aşiret üyelerinin emek — rantı (zibare), karşılığı ödenmeyen artı — ürün (kalle, muzd, goral), feodal nitelikteki ürün — rant (niyevi, se — kut, deh — dü) Mirların elinde servet şeklinde toplanmaktadır. Bütün bunlar, aşiretlerde üretim ilişkilerinin feodal niteliğini belirtmektedir.

Şeyhler döneminde, şeyhler tarafından mülk edinilen emek — rant (zibare) karşılığı ödenmemiş artı — ürün (kalle), ürün — rant (niyevi, deh — dü, se — kut) nispeti azalmıştır. Buna karşılık, Şeyh Muhammed Sıddık, servetinin bir kısmıyla — geçimini sağlamak için değil, meta üretimini arttırmak için — toprak satın almaya, servetini sermaye olarak kullanmaya başlamıştır. Ortakçı — çiftçiden ürün — rant (deh — dü, se — kut) ve tarımsal sermaye kârını (niyevi), aynı ürün şeklinde almaktadır. Ayrıca bu dönemde, servetin bir kısmının bütün ticaretinde, yâni ticarî sermaye olarak kullanıldığını görüyoruz. Muhammed Sıddık döneminde, feodal ilişkileri nitelleyen emek — rantı, karşılığı ödenmemiş artı — ürün, ürün — rant; ilkel kapitalist ilişkileri nitelleyen meta üretimi için sermaye kullanılarak mülk edinilmiş topraklardan sağlanan toprak işletmecisi kârını, ticarî sermaye ile sağlanan ticarî kârı içine görüyoruz. Yâni şeyhler dönemi, feodalizmin bağrında ilkel kapitalist ilişkilerin habercilerini görüyoruz.

Bağımsız aşiretler döneminde, feodal nitelikte olan ürün — rant kalıyor, fakat kapitalist nitelikte olan ticarî kâr, toprak işletmecisi kârı yeniden kabul oluyor, ve aşiretler üyelerinin, bir ailesinin (mirlar veya şeyhin) şahsında gerek emek, gerek ürün şeklinde mülk edinilen artı — emeklerinin, çok sayıda aile (aşiret reisleri) tarafından mülk edinilmeye başlanması, ürün şeklinde maddileşen aşiret üyelerinin artı — emeğin bir elde değil, birkaç elde toplanmasına sebep oluyor ve servet birikimini yavaşlatıyor.

EMEĞİN BAĞIMLILIĞI VE SERBESTLİĞİ

Aşiret üyelerinin, Mirlere, şeyhlere veya aşiret reislerine bağımlılığı temelde emeğin bağımlılığıdır. Ama, aşiret üyesi, değişik yönetim dönemlerinde, nisbî bir emek serbestliğine sahiptir ve bu emek serbestliği nispe-

ti, giderek daha da artmıştır.

Mirlar döneminde, aşiret üyeleri tarafından kendi ailesinin geçimi için gerekli emek, Mire ödenmek üzere ek emek harcanmaktadır. Kölecü toplumda, köleye harcadığı emeğin, yaşaması için kendisine yeten asgarî kısmı verilir, ve kölenin ürettiği diğer kısım, «fazla» köle sahibi tarafından mülk edinilir.

Kölenin, biriktirebileceği bir miktar veya «fazla» yoktur. Bizim konumuz olan aşiretlerde, mirlar döneminde, üretilen ürünün onda — bir vergi olarak ve bundan ayrı olarak yıllık iş — gücünün onda — biri (ayda üç gün) angarya olarak alınmakta, dolayısıyla, ailenin geçimi için sürekli ürünün iki katını üretmiş bir aşiret üyesi, Mirlar vergisini ödedikten sonra, kendisine de biriktirebilecek için önemli bir miktar kalmaktadır.

Tabii daha fazla ürün yetiştirebilmek için, her şeyden önce ya daha fazla toprakta tarım yapılabileceği ya da üretimin artırılabilmesi gerekmektedir. Şeyhler döneminde, birçok aile, topraklarını kaybetmeye başlamış, toprağın yeni sahibine ortakçı — çiftçi olarak çalışarak rant ve kâr ödememiş ve fakat yükselen bütün fiyatları dolayısıyla (Muhammed Sıddık 4 batman tütünün fiyatını yarım altın fazlasına almıştır) ortakçı — çiftçi, topraksız kalmasına rağmen bir miktar biriktirebilecek imkânı kavuşmuştur. Bu arada, kendi topraklarına sahip olan çiftçinin daha büyük bir miktar biriktirebilmesi mümkün hale geliyor.

Bağımsız aşiretler döneminde, meta üretiminde, hayvancılığın ön plana çıkması ile, emek, daha çok belirli şahısların mülkiyetinde olan ve dar bir alanı kaplayan ekilebilir topraklara bağlı olmaktan çıkıyor, yeni bir serbestlik kazanıyor. Toprağın bu dönemde alınıp satılmaması karşısında, emek, hayvancılığa doğru kaymış ve şahıs mülkiyetindeki toprağa bağımlılığa nispetle, daha serbest hale gelmiştir. Üretim ilişkilerinde feodal niteliklerin muhafaza edilmesi, üretim araçlarına veya sadece iş — gücüne sahip olan unsurları, aşiret reisine, üretim nispetine göre, bir artı — ürün ödemek zorunda bırakmıştır. (Angarya ve tarımsal üretim dahil, zanaat, ev zanaatları ve ticaret hariç) üretime oranla belli bir pay ödenmekle (üreticilerin kendileri için gerekli asgarî ürünün dışında diğer kısım tamamen alınmamakla) emeğin geniş bir kısmı serbest hale gelmiş bulunmaktadır. Fakat, emeğin bu serbestliği, pratikte, aşiretin yerleştiği toprağa bağlı bir serbestliktir.

DİNAMİZM

Şemdinli aşiretlerinde, sosyal mevki itibarıyla, aşiret üyelerinin vergi şeklinde toplanan artı — ürüne ve angarya şeklinde kullanılan artı — emeğe sahip olmak isteyen ve bunun için mücadele eden sosyal tabakalar, üretim araçlarına sahip olmak, serveti gerek toprak satın alarak, gerek ticaret için sermaye olarak kullanılan sosyal tabakalar vardır. Bu sosyal tabakalar ve sınıflar, bizim araştırdığımız dönemler içinde, birbirleriyle, tam bir mücadele halinde dirler. Biz mücadelelerin kaynağının aşiretlerin kendi bünyesinde olup olmadığını arıyalım:

1. Köy veya aşiret birliği kendine yeten bir ekonomik bütün teşkil etmemektedir. Buğday gibi zorunlu bir ürünün mutlak bir şekilde aşiretler dışında fakat mahallî pazarlarda sağlanmak zorunda kalınması, ayrıca onu, mahallî pazarlar için meta üretimine zorlamıştır. Bu meta üretimi, bütün ve koyun gibi tarımsal bir meta üretimidir ve meta üretiminin pazarı gene mahallî pazardır; daha doğrusu kapitalist dünya pazarı değildir.

2. Zanaat ürünleri ihtiyacı, önce, gene mahallî pazarlardan sağlanmış, fakat bu arada, aşiretler kendi bünyelerinde, zanaatçıların toplandığı kasabaları meydana getirerek köy ve kasaba ayırımı başlamıştır.

3. İster Mirlar döneminde aşiret üyeleri olsun, ister Şeyh Muhammed Sıddık döneminde ortakçılar ve kendi topraklarında çalışan köylüler olsun, birikim sağlayacak ve servet biriktirecek şekilde, emeğin nispi serbestliğine sahiptir.

4. Mirlar ve daha sonra gelen şeyhler, emek — rant, ürün — rant, ve artı — ürün, artı — deyer yoluyla büyük servet biriktirebilecek (27) üretim araçlarına, sermayeye ve egemen-

liğe sahiptirler.

5. Şeyhler döneminde, servet tarım sermayesi ve ticarî sermaye olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Başlangıçta, köy veya aşiretler birliği, mahallî pazar alanının, köyü temsil eden bir parçası olmuştur. Mahallî pazar alanı, kapitalist dünya pazarı değildir. Köy veya aşiret birliği, dağlık bölgelerin yollarının ulaştığı yerlerde doğup gelişmiş ve fakat henüz dünya pazarlarının hâkimiyeti altında bulunmayan şehirlerle (buğday gibi tarımsal ürünler, saban demiri, orak, haçer, ipeklî gibi mahallî zanaatçılık ürünlerinin pazarı olan Rizaiye, Musul) birlikte düşünüldüğü zaman, köyü temsil etmişlerdir. Tarımsal meta üretimi ve metan nadir yetişen bir ürün (özel niteliği olan tütün) olması dolayısıyla, köyü temsil eden Şemdinli bölgesi, şehrin artı — emeğini mülk edinen özel bir niteliğe sahiptir. Bu şeyhlerin durumunda anormal bir servet birikimine sebep olduğu gibi, üründen pay alan köylünün durumunda da bir iyileşmeye sebep olmuş ve bölgede servet birikimi hızlanmıştır. Nüfus artmaya, ticaret canlanmaya, zanaatçılık gelişmeye, ve uzakta bulunan mahallî pazarların yerini kendi bünyesinde kurulmaya başlayan yeni kasabalar almaya başlamıştır.

Görülüyor ki, Şemdinli aşiretlerinde, üretim ilişkilerindeki gelişme yâni feodalizmden ilkel kapitalizme geçiş, dış kuvvetlerin, mevcut üretim ilişkilerini parçalamasıyla değil, kendi iç dinamikleri, iktisadî evrimleriyle kurulmaktaydı.

Fakat bu iç — dinamizm ile meydana gelen üretim ilişkilerindeki değişiklik, kapitalist dünya pazarları için girişilen rekabet alanı içinde, bölge yeniden yoksullaşarak, gerilemeye başlamıştır. Çünkü bölgede ilk büyük değişiklikler, daha doğrusu iktisadî bünyedeki gerilemeler dünya pazarlarının emperyalist devletler tarafından paylaşılması için girişilen mücadele sonucu meydana gelmiştir. İngilizler, önce Hindistan yolunu güvence altına almak, daha sonra ve aynı zamanda Musul'a sahip olmak isterlerken Almanlar Bağdat demiryolu ile Basra'ya çıkarak Hindistan yolunu kesmek istemişler; Ruslar, hem Almanların yolunu kesme, hem de Akdeniz'e çıkma emellerini birlikte yürütmüşler, ve bunların sonucu olarak:

1 — 1914'te Çarlık Rusyasının desteğiyle Nesturi isyanı olmuş ve bölgedeki Nesturiler boşaltılmıştır.

2 — 1915'te Şemdinli'nin bazı bölgeleri Ruslar tarafından işgal edilmiş halk kendi topraklarını terk etmiştir.

3 — İngilizler Mondros müteahhüsünden sonra Musul'un işgal hattını mümkün olduğu kadar kuzeye kaydırarak için Şemdinli'yi altın karşılığında satın almak ve sessizce işgal etmek istemişlerdir.

İkinci dönem ise, Rusya'da SSCB'nin ve Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu bir dönemdir. Emperyalizm, hem Musul ve hem SSCB'yi Locarno sistemiyle kuşatmak, hem Türk — Rus ilişkilerini parçalamak amacıyla, bölgede Kürtler arasında değişik politikalar izlemektedir:

1 — 1925 Nehri isyanından sonra isyancılarla ilgili kurup inisiyatifli ellerine alan İngilizler, iki aşiret halkını bölgeden boşaltmışlardır.

2 — 1930'da İran, Irak ve Suriye sınırlarında aynı zamanlarda başlayan isyan ve baskınlardan bir kısmını (28) Şemdinli'ye yayarak, halkın çeşitli yerlere göç etmesine sebep olmuştur.

Bu mücadelelerin temeli, dünya pazarlarının paylaşılması için emperyalist ülkeler arasındaki mücadeleye dayanmaktadır. İşte bu olaylar, Şemdinli aşiretlerindeki iktisadî iç — dinamizmleri gereği feodal ilişkilerden kapitalist üretim ilişkilerine geçiş parçalamış ve getirmiştir.

(27) Akrabaların naklettiğine göre, Şeyh Muhammed Sıddık, zamanın bankalarından birine (Osmanlı ve ya Ziraat Bankası) 200 bin altın yatırmıştır. Vârisleri bu parayı tespit etmişlerdir.

(28) Bkz: Muzaffer Erdost, «Genç Türkiye Cumhuriyeti'ni İngiliz Siyaset Çarkına Bağlamak İçin İran ve Irak Sınırlarında Girişilen Tertipler», (Şemdinli Raporu), Yön 11 Ağustos 1966.

SON

29 Nisan 1960, Yirmiyedi Mayısın kaynağındaki aşama noktalarından biri, bir dönüm noktasıydı. Hâтта ne Yirmiyedi Mayısın? Mustafa Kemal hareketinin, Atatürk Devrimlerinin, Kurtuluş Savaşının bir aşamasıydı. 29 Nisan 1960 gibi, 29 Nisan 1968 de gene böyle bir aşama noktası olmuştur.

1960 yılının 29 Nisan olaylarını sekizinci yıldönümünde Ankara'da Zafer Alanı'nın ortasındaki Mustafa Kemal Anıtının çevresinde toplananlar, gözleri yaşlı «ihtilâlciler» değildiler. O gün orada toplananlar, toplanma zorunluğunu duyanlar, her aşamanın devrimin bir safhası olduğunu bilen devrimcilerdi... Daha iyi, daha mutlu bir Türkiye için bir araya gelmişlerdi...

Milletlerin ve halkların sosyal oluşumu içinde, kendilerine özgü tabanları olduğunu inkâr etmeyenlerin, bu gerçeği bilenlerin ve anılanların toplantısıydı 29 Nisan 1968 toplantısı.

Her yerde olduğu gibi, devrimcilerle karşı, karşı devrimciler çıkacaktı. Çıktılar... Taşlarıyla, sopalarıyla, artlarında iktidarın kendilerinden yana tutucu gücü ve dolaylı olarak Amerika'dan gelen, emperyalizmin bahşisi ile içirilmiş, bilinçsizliği iyice keskinleştirilmiş gözü dönmüşleriyle geldiler, görevlerini yapıp saldırdılar, sövüp saydılar ve ilk defa, her yerde solcular dayak yer töresinin yıkıldığını görüp, ağzlarının payını alıp, kuyruklarına basılmış it gibi çekip gittiler.

İşin bu yanı üstünde uzun boylu durmakta fayda yok. Olacaktı, oldu ve bitti...

29 Nisan 1968 in asıl anlamı işin bu tarafında değildir. Yirmi Yedi Mayıstan çok değil, sekiz yıl sonra görülmüştür ki, 27 Mayıs, Atatürk Devrimlerinin bir aşaması olan 27 Mayıs, bugün artık tıpkı Mustafa Kemal'e olduğu gibi sahip çıkan, layık olan tek kuvvet Türkiye Devrimciler Güç Birliği saflarında kenetlenen, gücünü memleket gerçeklerinden, Mustafa Kemal'den alan Türk Solcularıdır.

Bunun içindir ki, 29 Nisanda Zafer Alanında toplanan binler ve binlerce insan, yürek dolusu «Bağımsız Türkiye, özgür Türkiye» diye haykırabilmiş, bunun gerçekleştirilebileceğini göstermiştir. 27 Mayısın «kitabı» özgürlük türkülerinden, «Bağımsız Türkiye, emperyalizme karşı savaş, işbirlikçilerine karşı savaş, tam bağımsız, gerçek demokrasi» sloganlarına gelinmesi, bazı miyop ve astigmatların sapıtkanlığına rağmen bir büyük aşamadır. Bu aşamayı inkâr, devrimi inkâr, bilimi inkârdır...

29 Nisan 1968 olaylarının, millî gerçekler ve Mustafa Kemal temeline dayanan Anadolu solunun, Türk solunun dönüm noktası olduğu gerçeği gözden kaçırılmamalıdır.

Kendilerine hakları olmadığı halde milliyetçi sıfatını kalkan eden şeriatçılar, mukaddesatçılar, emperyalizm, kapitalizm ülkemizdeki çoban köpekleri, Türk Solunun güç birliği karşısında saldırarak ve havlayarak görevlerini yapacaklar, efendilerine lâ-yık olmaya çalışacaklarını göstereceklerdir. Bunlar, bu düzenin bütün unfetiyle olduğu gibi sürmesini isteyen ve bundan çıkar umanlardır. Ama, bu düzenin kötülüklerinden kurtulmak istediklerini, Türk halkının tam özgür, tam bağımsız, gerçek demokrasi-den yana ve kapitalizmin sultasından kurtulmuş, halk için bir halk idaresinin kurulduğu, insanın insanı sömürmediği bir toplum olmasını isteyenlerin Türkiye Devrimciler Güç Birliğine karşı çıkması, onu karalamak ve kötülemek için gevş getirmesi, aklın alacağı şey değildir. 29 Nisan 1968, bunu da göstermiştir... Göstermiştir ama ne gam? Sade sağdan değil, kendilerine sol diyenlerden de gelen çelmelemelere rağmen Türk Solu bir güç birliği havasına girmiştir. Bugün ona karşı çıkanların, yarın yanıldıklarını görüp o cepheye yerlerini alması umudu hâlâ içimizdedir.

ASMA KÖPRÜ AÇIK OTURUMU

“...Siyasi organlar hangi belgeye dayanarak BOĞAZ Köprüsüne karar veriyorlar,,

2 Mayıs'ta Mimarlar Odası İstanbul şubasının hazırladığı İstanbul Boğaz Köprüsünün, Sosyo-ekonomik Yapım ve İstanbul Metropoliteni Fiziksel Plânlaması ile ilişkileri semineri, geniş dallardaki uzmanların değerlendirmeleri ve eleştirileri bakımından çok ilginç geçti.

Aynı seminer daha önce tertiplenmiş, fakat Bayındırlık ve İmar İskân Bakanlığı memurları emirle katılmaktan men edilmişlerdi.

Bugüne kadar ısrarla karşı durduğumuz asma köprü tuzağı konusuna, mimar ve diğer teknik adamların görüşlerini okuyucularımıza kısaca veriyoruz :

Tağrul Akçura (O.D.T.Ü. Öğretim Üyesi) :

... Köprü'nün gerekçesi olarak NATO'yu, CENTO'yu, Asya - Afrika, ya da Edirne - Afyon bağlantısını saymamak lâzım. Birkaç milyonluk bir şehir için en önemli olan iç trafik. Trafikte de ana sorun iş- ev bağlantısıdır. Köprü olayında karşılıklı etki tepki tesiri var: Arazi kullanışı tercihleri trafik sistemini kurar, fakat buna karşı da gelecekte trafik sistemi olarak asma köprü de arazi kullanışına karşı etkiye bulunur. Bu karşılıklı tesirler düşünülmemiş ya da ihmal edilmiştir. Nedenise bize yardım eden ülkeler bu konuda derin araştırmalar yaparlar, bizde bu gayreti göstermezler...

Teknolojik açıdan ele alırsak asma köprü sisteminin en uygun biçim olduğu hususunda tereddüde düşülebiliriz. Araba vapurunun gerçekten geçiye yetmeyeceği bir devrede tünel sisteminin bariz üstünlüklerini görüyoruz. Biliyoruz eskiden merkezleşmiş bütün büyük şehirler için metro sistemi büyük bir ulaşım rahatlığı sağlıyor. Oysa metroyu asma köprüden geçirmek imkânsız. Demiryolu da geçiremez. Oysa tünel, metro ve demiryolu geçişlerini de içine alabilir.

Necat Erder (O.D.T.Ü. Öğretim Üyesi) :

Arterleriyle birlikte 5 milyarlık bir çerçevesi var köprü teşebbüsünün. Buna iç kaynaklar yetmez, dış kaynaklara ihtiyaç gösterir.

Belli ki bu İstanbul ölçüsünde bir karar değil, millî ölçüde bir karardır. Millî ölçüde olunca iş bir köprü projesinden başlanmaz, alternatif sistemler aranır... 5 milyarlık bir yatırımla Ankara'nın 600 bin kişilik kısmı geçkondan kurtarılır, yada 1 milyon ton kapasiteli bir Demir Çelik Tesisi kurulabilir...

Sadece trafik konusu açısından incelediğinde dahi proje elimine olur. Meseleye köprü fikrinden başlamışlardır. Oysa bu, araştırmalardan sonra ulaşılabilecek hedeftir.

Abdülhamit devrinde daha, dış sermaye, her ayağında bir caminin bu-

lunduğu bir köprü teklif etmişti. Amerikan firmasının teklifi bunu andırıyor.

Sonuç olarak, a) Ne plânlamada, ne karayollarında, köprüyü gerekli gösterecek değerlendirmeler yapılmamıştır. b) Bugünkü mali gücüyle Devlet bu işi başaramaz. c) Uygulamaya başladığı takdirde dahi köprü tamamlansa bile çevre yolları tamamlanamaz.

Gülten Kazgan (İ.Ü. Öğretim Üyesi) :

Konuyu salt ekonomik açıdan ele alacağım. Basında birkaç mühendis bu projeyi savundu. Efsaneleştirilen bir trafik artışı konusu var. Oysa İstanbul deniz yollarının İstanbul Boğazını geçiş trafiğini inceledim. Son 8 yılda geçiş trafiği iki buçuk kat artmış. Bunu sınıfla artışı, ya da nüfus artışı hızı ile izah etmeye imkân yok. Yegâne izah tüm taşıt sayısının artışı... 1950 den beri karayollarına verilen aşırı önem, demir ve deniz yollarındaki ulaşımı azaltmıştır. Yani mevcut hizmetlerin yerine ikame edilmiş bir karayolları trafiği var. Hatalı bir ulaşım politikası.

Boğazda iki buçuk misli bir geçiş trafiğini etkileyen şeyin binek otomobili sayısı olduğunu belirtmeliyim. Yani üretkenlikle ilişkili bir artış değil bu. İktisatçı olarak binek otomobili artışı tüketici bir temayüldür. Köprü için gerekçe olamaz. Üretici bir artışa tekabül eden ağır yük nakliyatı yaptığımız hesaplara göre, 1970'e kadar her biri 10 milyon liralık birkaç araba vapuru ile karşılanabilir. Binek otomobili artışı da geçiş fiyatları artırılmakla istenen seviyede dondurulabilir.

Köprü projesi toplumsal maliyeti çok yüksek, toplumsal faydası çok düşük bir yatırım olarak karşımıza çıkıyor.

Simflar arası gelir değişimi olarak düşünülünce, köprü yatırımını toprak spekülatörlerine ve binek otomobili sahiplerine vergi ödiyenlerin fedakârlıkta bulunması anlamına gelecektir.

REMZİ ÜLKER (İ.T.Ü. Öğretim Ü.)

Köprüye karar verirken: Şehre, ülkeye ve kıtalararası ulaştırmaya hizmet olarak en önemlisi İstanbul'a hizmet alınmalı. Yarım asır içinde belki birkaç köprüye ihtiyaç duyulur, fakat bugün asla.

Şehir çevre yolları etrafında sanayi ve iskân yerleşmeleri başladık-tan sonra köprü ihtiyacı çıkabilir. O zamana kadar yepyeni teknik çözümlerle bugünkünden daha ekonomik su geçiş alternatifleri ortaya çıkacaktır. Beklenmelidir.

TURGUT CANSEVER (Oda Temsilcisi) :

Köprüyü uygulamak isteyenlerin gizli tuttuğu iki rapordan bazı satırları okuyacağım işte. Biri De Leuw and Cather proje firmasının raporu 156 sayfada açıkça itiraf edilmektedir ki ayrıntılı bir araştırma yap-

caq belgeler bulunamamıştır, genel karakteristikler üzerinde bir şeyler söylenebilir. Bu açık itirafa rağmen yöneticiler bu rapora nasıl dayanabilirler?

Raporun çevre yolu istisnâları ile birlikte verdiği maliyet seviyesi, resmî ağırların açıklamasından 2 — 2,5 misli yüksektir.

Rapor şehrin kuzeyinde, Boğazın iki yakasında yüzde 100 bir nüfus artışını tahmin ediyor ve tavsiyesi şu: «Hükümet bu araziyi şimdiden satın almalı ve burayı satarak köprü finansmanına katılmalı.» Bu rapor köprü için mesnet olarak kabul edilirse, İstanbul Nâzım Plân Bürosu aksi yön dedir. Resmî makamlar, dayanak kabul ettikleri bu iki çalışmayı telif edemezler.

Rapor 1956 da 2 milyonluk şehir için yapılmış. Oysa yeni hesaplar 4—9 milyonluk bir İstanbul'u öngörüyor.

Boğazın iki yakasında bu nüfusun önemli bir kısmı, birinci asma köprü ile çekilirse ilerde on tane asma köprü'nün ihtiyaca yetmediği günler gelebilir. Bunun ise millî ekonomimize ne kadar büyük bir yük olacağını söylemeye lüzum yok.

Yüksek seviyede şehirleşme adam başına 100.000 maliyet TL. hesaplanıyor. Önümüzdeki gelişme, 4 milyon nüfus için 400 milyar liralık bir şehirleşme maliyeti olarak karşımıza çıkıyor.

Bir de 1967 tarihli Bayındırlık Raporu var, aynı konuda. Bu rapor ise Amerikan proje firmasının raporunun yetersizliğini çok açık bir şekilde ortaya koyuyor. Bu raporda hep gizli tutulmak istendi.

Siyasi organlar hangi belgeye dayanarak Boğaz Köprüsüne karar veriyorlar?

Dâvetli konuşmacılardan sonra dinleyiciler söz aldı. Asma köprü konusunda tek taraftan konuşan Y. Mühendis İzzettin Silier oldu. Çok ciddi trafik etüdüleri yapmanın zor olduğunu, acaba derin incelemeleri beklemeyen köprüyü bağışması bir değişken olarak kabul edip bunun doğuracağı sorunlara karşı tedbir alma yoluna gidilemez mi, diye sordu.

Y. Mimar, Ressam Cihat Burak, köprü'nün Boğaz için estetik bakımdan büyük bir yük olduğunu bu tabiat değerinin bize insanlığın bir mirası olduğunu, onu korumamız gerektiğini belirtti.

Y. Mimar Şaban Ormanlar devasa çelik asma köprü'nün sadece Boğazın estetik bakımdan beşeri ölçülerini bozmakla kalmayacağını, köprü yapımı ile Boğazın kuzeyine doğru başlayacak yoğun bir şehirleşmenin Boğazı çirkin yapılarla boğacağını ve bu tabiat değerini kendimize ve insanlığa kazanmak için istisnâlarla tekrar birkaç nesil uğraşmak gerektiğini belirtti. Ayrıca köprü girişiminin zorlama bir yatırım olduğunu, yabancı firmalar tarafından tezgâhlandığını,

iktidar başına göre gerekirse bu iş için konsorsiyoma gidileceğini, aslında bu için 1960 Şubatında DP devrinde ihale edildiğini, 27 Mayıs'ta teşebbüsün yarıda kaldığını, 1965 ten sonra tekrar AP iktidarının parti programına ve 5 yıllık plâna alındığını iktidarın dayandığı De Leuw and Cather proje firmasının başmühendisinin bugünlerde İstanbul Nâzım Plân Bürosunda ikinci köprü için tekliflere başladığını açıkladı.

Bu proje firmasına para vererek proje hazırlatan firmanın ünlü Morrison — Knudsen olduğunu, bu firmanın Vietnam'da tahrip edilen yol ve köprüleri yeniden yapmakta sağladığı astronomik kârlarda önde gelen şirketlerden biri olduğunu, Türkiye'de yıkılan köprüler yerine yatırım alanı olarak Boğazı aşacak bir seri köprü seçildiğini izah etti.

Y. Mimar İlhan Tekeli, bizlerin köprü için detaylı değerlendirmelere gitmemize ne lüzum ne de imkân var diyerek, asıl buna karar verenlerin derin ve ayrıntılı hesaplara girmeleri gerektiğini, bu hesapların hiç birinin yapılmadığını, köprü kararını aldığını, gerekçelerin arkadan geldiğini belirtti ve köprü açıklığının resmî ağızlarda güden güne büyüdüğünü, yedi yüz küsur metreden 1015 m. ye çıktığını, bunun da 1013 m. lik Salazar asma köprüsünden kopya edilmeye çalışıldığını açıkladı.

Rudin'in bağlı bulunduğu Gençlik örgütü

S. D. S. 'İN GÖRÜŞÜ

Rudin'in sözcüsü bulunduğu S.D.S. gençlik örgütünün başkanı Karl Dietrich Wolff geçen hafta Fransız gençlerini ziyaret etmiş ve sorularına cevap vermiştir. Bir hekimin oğlu olup hukuk fakültesinde okuyan Wolff 1960 yılında Sosyal Demokrat partısından istifa etmiştir. Wolff'a göre:

«S.D.S. önce partinin gençlik kolu idi, parti 1959 kongresinde sosyalizmden ayrılıp reformcu tezler kabul edince, bilimsel sosyalizme bağlı kalan gençlik kolları ile sürütümler başlamıştır, artık sadece ismi sosyalist olan bir parti ile kader birliği etmemize imkân kalmamıştır, nitelikim 1961 de Sosyal Demokrat Parti bizi hizipçi olarak ilan edip S.H.B. isimli yeni bir gençlik örgütü kurdu. Bundan sonra S.D.S. daha özgür ve sosyalizme yararış şekilde çalışabilir.»

«Sosyal Demokratlar ile aşırı sağcıların eylemde güçbirliği yaparcasına solu kısıtlayıcı kanunlar çıkartmaları veya bu kanunları hoş görmelerine karşılık»

Tabanda gerek üniversitelerde gerekse fabrikalarda hakikaten demokratik bir özü olan işçi veya öğrenci konseyleri kurmak çabamızdır.»

Öyle ise otejestion tarafsızınz sorusuna Wolff:

«Bu kelime çok kirletilmiştir. Herhalde kapitalist salıncı ile sunulan otejestion karşısız. Devrim yapılmadan böyle bir kelimenin anlamı yoktur, yönetim halkta değildir ki, onun katılımıyla bir idare münasebeti olsun. Kaldı ki Cezayir'de, Küba'da, Yugoslavya'da

merkezi bir idarecilik söz konusu da olumlu sonuçlar alınmadı.

Olsa olsa tabanın kontrol ettiği olabilir. Tek olumlu tecrübe Çin kültürel devrimininkidir. En önemli bir konu da tabanı seçtiklerini her an düşünebilmesi ilkesidir.

Bizim çabamız içinde yaşadığımız kapitalist rejimin çarklarına nasıl döndüğünü sürelice ortaya çıkartmaktadır. Bunun için de devamlı olarak olaylar çıkartacağız ki kapitalizm hakiki çehresini açık lamak zorunda kalsın.

Üniversitede büyük iş yaptık öğrenciler arkamızdan geliyor, daha iyisi kendilerini örgütlemeye başlıyorlar.

Eleştirici üniversite yönetimi, seri halinde kapitalist rejimde kullanılır «mühassas ahmaklar» yetiştirmeğe karşı en iyi yoldur.

Lukaçs veya Adarko gibi kişiler bizi silkeledi.»

Örgütünüzün kuvveti nedir sorusuna Wolff:

«2500 kadar kayıtlı üyemiz var, sempatanlarımız ise çok fazladır. Üniversitelere göre bu sayı % 10 ile % 25 arasında oynamaktadır. Batı Almanya'da bizim yönetimimizde olan parti yoktur. Son kongremizde bilimsel sosyalizmin örgütü ve bilinçli temsilcileri % 15 kaddır.

Amacımız üniversitelerdeki tabanımızı kuvvetlendirmek, ileri bir kapitalist toplumdaki karşı devrimci güçleri gözle görünür hale getirmek. Talebe ayaklanmalarının sınıf mücadelesinde oynayacağı rol küçümsenemez.

Devrimci Eylem ve Sosyalist Gençlik

CENGİZ HAKSEVER'LE KONUŞMA

Cengiz Haksever, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanıdır. Yaklaşmakta olan ODTÜ Öğrenci Birliği seçimleri dolayısıyla görüşlerini aldığımız Haksever, devrimci eylem ve sosyalist gençliğin rolü konularında gençliğin devrimci dayanışmasına ışık tutan ilginç ve tutarlı bir bakış açısını önümüze sermektedir.

SORU — Devrimci gençliğin eyleminde Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin yeri nedir?

CEVAP — ODTÜ Öğrenci Birliği, üç yıldır sosyalistlerin yönetimindedir. Bu üç yıl içinde ODTÜ Öğrenci Birliği Türkiye'de ve ODTÜ'de yeni atılımlar, girişimler yapmıştır. Bunlar arasında şimdiki dek yapılanların bir üst aşamasına çıkmaları olduğu gibi, hiç yapılmamış olanlar da vardır. Örneğin, geçtiğimiz yılın yaz aylarında elli ODTÜ'lünün Anadolu'nun çeşitli yerlerine dağılması, araştırmalar yapması ve Anadolu ile ilişkisini kurması şimdiki dek hiç bir öğrenci örgütünün yapmadığı, ya da istediği halde olanaksızlıkları nedeniyle yapamadığı sistemli bir girişimdir. Üç yıl içinde sosyalistler ODTÜ'de büyük değişiklikler yapmışlar ve ODTÜ öğrencilerini belli bir düzeye getirmişlerdir. Kısacası, ODTÜ Öğrenci Birliği Türkiye'de ve Ankara'da bir ağırlık haline gelmiştir. Bundan sonra gelecek bir yönetici kadronun, ya da başka bir guru-

bun bugünkü çizginin gerisinden başlaması hemen imkânsızdır. Böyle bir durum o kadronun harcanmasıyla sonuçlanır, yani ODTÜ gerisinde kalan bir yönetici kadroyu harcar. Bu durumda, ODTÜ Öğrenci Birliğinin temel görevi bir gençlik örgütü olarak gelişen olaylar ve Türkiye'nin sorunları karşısında görüşlerini, davranış ve eylemleri ile açıkça ortaya koymak, Türkiye'nin emperyalizmden kurtuluşu yolunda tüm olanaklarını ve gücünü kullanmaktır. Temel görevlerinden biri de, Türk halkının sömürüye ve emperyalizme karşı bilinçlenmesine ve örgütlenmesine yardımcı olmaktır. Fakat her hâlükârda, bir gençlik örgütü olarak bağımsız karar verme ve uygulama niteliğini yitirmemesi gerekir.

SORU — Sosyalist öğrencilerin ODTÜ'deki değişik şartlar altında alacağı tavır değişebilir mi?

CEVAP — Yukarıda açıklanan eylemler tamamen sosyalist öğrencilerin örgütlediği, yönettiği eylemlerdir. Sosyalist öğrenciler harekete nasıl katkıda bulunabilirler diye bir soru yersiz bence. Çünkü hareketler zaten sosyalistlerin yönetiminde. Yalnız, eğer ODTÜ Öğrenci Birliğini sosyalistler alamazsa, sosyalist öğrencilerin neler yapması gerektiği tartışılabilir. Böyle bir durumda sosyalistler ellerinde bulunan Sosyalist Fikir Kulübünün olanakları ile harekete devam edeceklerdir. Bu çok doğaldır. Diğer taraftan yeni olanaklar da yaratmak, eylemden geri kalmamak gere-

kiyor. Bağlı oldukları Öğrenci Birliğinin yöneticileri, bu durumda (sosyalistlere oranla) daha tutucu olacağından, sosyalist öğrencilerin örgüt yöneticilerini itici, harekete getirici bir faktör olması gerekiyor. Üst örgüt (Öğrenci Birliği) bizim elimizde değil diye eylemden geri kalmak, yöneticileri bekleme ters bir tutum olacaktır. Eğer Öğrenci Birliği, eylemde bulunmuyorsa, sosyalistler eyleme geçmesi için örgütü zorlamalıdır.

SORU — Öğrenci Birliği seçimlerinde sosyalistlere rakip olarak hangi gurubu görüyorsunuz?

CEVAP — Toplumcu guruba en büyük rakip Ortanın Solu Gurubudur. Geçen yıl da aynı gurup seçime katıldığı halde, kazanamamıştı. Fakat geçen yıl da yine bu gurup, Toplumcuların en önemli rakibiydi.

SORU — Toplumcu gurup ile Ortanın Solu Gurubunun birleştiği ve ayrıldığı konular nelerdir?

CEVAP — Ortanın Solu ismie bakarak aldanmamak gerek. ODTÜ'deki Ortanın Solu, henüz görüşlerini doğru dürüst açıklamış değildir. CHP'deki Ortanın Solu hareketinin bir parçası olma dileğinde buldukları halde, çok gerilerde kalıyorlar. İsimdeki «Sol» sözcüğünün de tutumlarıyla hiçbir ilişkisi yok. Bu gurupla Anayasa ve demokrasinin savunulması dışında birleştiğimiz konu yok. «Birleştiğimiz», derken, yalnız belirlenen görüşlerin uygulanmasını kastetmiyoruz tabii. Eylemde de birleşmek gerek. Birbirine az ya da çok benzer şeyler söylemek, aynı görüşte olduğumuzu göstermez. Yani iki gurup da aynı şeyleri söyler, biri söylediklerini gerçekleştirecek eylemlere girer, diğeri germezse, bunların aynı görüşte olduklarını kabul edemem ben.

Bu konuda aslında fazla bir şey söyleme-

ye gerek yok. Bir örnek vererek bitirmek isterim: Ortanın Solcuları bir broşür yayınlamışlardı. Bu broşürde en çok dikkatimi çeken şu sözler: «Sosyalistler herşeyi devletleştirmek istiyorlar. Oysa Ortanın Solu, bir kurum alır inceler, eğer devletleştirmek Türkiye'nin çıkarlarına uygun düşüyorsa devletleştirilirder.» Broşürdeki sözler aşığı yukarı bunlardır. Bu sözleri, gelmiş geçmiş tüm Sosyalistlere saygısızlık kabul ederim. Bu sözlerden şu anlam çıkıyor: Sosyalistler, yazarları, düşüncüleri, canları sıklıkla «şunu da devletleştirelim» diye çıkıyorlar ortaya, Türkiye'nin çıkarlarına uygun mu değil mi, aldırmadan, bilmeden, yazıp çiziyorlar, konuşuyorlar. Böyle bir şeyin saçmalığı, tutarsızlığı ortada. Bu sözler, Ortanın Solunun samimiyetsizliğini gösterir.

SORU — Seçim sonuçları hakkında şimdiden bir yargıda bulunabilir misiniz?

CEVAP — Şimdiden bir yargıda bulunmak imkânsız. Nedenine gelince, sonucu tayin edecek bir çok değişken var. Seçime en az üç gurup katılacak tahmin ediyorum. Bunlar, Toplumcu Gurup, Ortanın Solu ve sağ kanadı temsil eden bir gurup. Başka gurupların da seçime girmesi mümkün. Sağ kanadı temsil eden HÜR DÜŞÜNCE Kulübünün içinde parçalanmalar olduğunu duyuyoruz. Türkiye'nin tutan bir gurubun Toplumculara karşı Ortanın Solunu destekleyecekleri söyleniyor. Daha bunlar gibi birçok değişken tayin edici faktör var. Bir tahminde bulunmak güç. Eğer, ODTÜ Öğrencisi duygusal hareket etmez, akılcı olursa, Toplumcu Gurubun üç yıllık deneyi ortada olduğuna göre, Toplumcu Gurubun kazanması en doğal sonuçtur. Sağ kanadın seçim kazanması imkânsız görünüyor. Çekişme Toplumcu Gurup ile Ortanın Solu gurubu arasında olacak.

sanat

İSPANYA BÜYÜKLÜĞÜNDE BİR MEZARTAŞI

Garcia Lorca nasıl öldürülmüştü?...

— Alo! Don Ruiz Alonso siz misiniz? Ben Fransız! Yazar ve gazeteci... Garcia Lorca için bir biyografi hazırlıyorum. Sizi görmekten son derece memnunik duyacağım!

Telin öbür ucunda kısa bir sesizlik...

— Garcia Lorca'yla ilgili isim, çok kısa oldu benim.

— Evet, söylediğine göre, çok da kesin olmuş!

Marcelle Auclair, bu cümleyi söylerken, bütün gemilerini yakmış bulunuyordu. Telin öbür ucundaki adam, İspanya'nın ve bütün dünyanın 19 Ağustos 1936 da Granada'da kurşuna dizilen, yirminci yüzyılın en büyük İspanyol şairi, «Endülüs bülbülü» nün ölümünden sorumlu tuttuğu adamdı.

Marcelle Auclair, onun yavaş yavaş bütün çıplaklığıyla ortaya çıktığını seziyordu.

Don Ruiz Alonso, elefonda konuşmaya devam ediyordu. Fakat Marcelle Auclair onu kapının aralığından bile olsa, görmeyi başaramıyacaktı. Garcia Lorca'nın hayaletini ararken, başka bir hayaletin üzerine «basmıştı. Otuz iki yıldır Don Ruiz Alonso bütün İspanya çapında bir mezar taşının ağırlığını omuzlarında taşıyor ve hiç kimse onu bundan kurtaramıyordu.

BİR KAZA

Kasım 1937. Yabancı bir gazeteci generaller generali Francisco Franco'ya soruyor.

Gazeteci: «Dünya çapında ünü olan İspanyol yazarlarını kurşuna dizdiniz mi?»

Franco: «Dışarda Granada'lı bir yazardan çok söz ettiler. Çok söz ettiler, çünkü kızılar be ad çok dalgalandı. Onu propagandaları için bir bayrak gibi kullandılar. Doğru olan bir şey varsa, ihtilâl başlangıcında bu yazar Granada'da kışkırtıcı ortamlara karışmıştı. Bu gibi kazalar savaşta olağan şeylerdir. Granada işgal edilmiş birkaç gün olmuştu. Halka silâh dağıtan cumhuriyetçilerin çılgınlığı, içeride bazı kıvılcımların sıçramasına yol açtı. Bu kıvılcımlardan biri de Granada'lı şairin hayatına mal olmuştur.»

— Marcelle Auclair, «Ben Federico Garcia Lorca'ya ilk kez 1929 da rast

ladım» dedi. «Dehâsını bir taş gibi başında taşıyordum.» Ona, «Federico, sen bir dâhisin» diyecek olursanız, rahatça, «Siz benimle alay mı ediyorsunuz?» diye cevap verebilirdi.

Marcelle Auclair ve kocası, Alman şaraplarıyla Vercors'ta ölmüş olan değeli yazar Jean Prevost, Federico'nun arkadaşları çevresinde bulunmuşlardı. İşte otuz yıl sonra ortaya çıkan, «Garcia Lorca'nın çocukluğu ve ölümü» adlı kitap, bu karşılaşmalardan doğmuştur.

«Federico kötü giyinirdi. İspanyolların çoğu gibi kahverengiyi severdi. Elbiselerini de hep bu renkten seçerdi. Arasına bir gemici kazağı geçirirdi sırtına. Bunlar onun zeytin rengi tenine ve siyah saçlarına iyi gitmezdi. Elbiseleri hep bumburuştu. Nereye rastgelirse otuordu çünkü, toprağa bile...»

AZİZ FREDERİK GÜNÜ

Madrid 1936. Birkaç gündür Federico, her yıl olduğu gibi, yazı geçirmek için ailesinin yanına gidip, gitmemeyi düşünüyor. İspanya barut ve kan kokmaya başlamış. Şair önsözlerle dolu. Madrid'de kalabilir, ya da kendisini dâvet ettikleri Amerika'ya gidebilir. aFkat ayın 18 inde kendisiyle aynı ismi taşıyan babasıyla birlikte Aziz Frederik gününü kutlamak zorunda... Pek güzel, gidecek işte!

Trende, Garcia Lorca, kısa boylu tıknaz bir adamla göğüs göğüse geliyor. Çarpılıyor şeytan gömüğü gibi. Frederica aldanmamıştı! Çünkü, kendi ölümünü göğüslediği. Bu adam, CEDA milletvekili, Garcia Lorca'nın yeminli düşmanı, Ramon Ruiz Alonso idi.

Trenin Granada'ya vardığı gün, Faslı garnizonları ayaklanmışlardı. Başlamıştı, iç savaş. Bir milyon adam bunu hayatıyla ödeyecekti.

Ümitsizlikle bağırması: «Beni öldürmeyecekler, ben bir şey yapmadım!»

Granada isyancıların elinde. Federico korku içinde. Her iki tarafta da arkadaşları var. Fakat o, kendisine karşı nefret ve kışkırtıcıların gittikçe artmakta olduğunu seziyor. Kendisi herhangi bir girişime katılmaktan çok uzak. Granada'ya gitmeden önce bir

arkadaşına: «Ben hiçbir zaman politika adamı olmayacağım» demişti. «İhtilâlciiyim ben. İhtilâlcii olmayan, tek bir gerçek şair yoktur.»

Sonunda, idamlarla dolup taşan Granada'da falanjist dostlarından birinin evine sığınmıştı. Onu burada kim se tutuklamaya cesaret edemezdi.

— Ama birisi etti: Granada trenindeki yolecu, Don Ramon Ruiz Alonso. Mitralyözlerle donanmış milislerin başında. Öfkeli ufak tefek milletvekili, evi kuşatıp Garcia Lorca'yı tutukladı. Ev sahibesi kızgınlıkla bağırıyor:

— Onu neden suçluyorlar?
— Eserlerinden, diye cevap verdi, Ruiz Alonso.

YAŞIYACAK ÜÇ GÜNÜ KALDI :

O gün 15 ağustos. Federico Garcia Lorca'nın yaşayacak üç günü kaldı. Hücrelerinde onu görmek için, hiç bir şeyden habersiz tiyatrodan konuşuyorlar. Araba, bir uçurumun kenarında duruyor, önce topalı indiriyorlar. Ateşi Hava çok soğuk. Federico'nun omuzlarında bir örtü var. Titriyor. Anladı artık. Ümitsizlikle bağırıyor: «Beni öldürmeyecekler! Ben bir şey yapmadım!»

Başka bir rivayete göre, «ölmek üzere olan biinin sözleri: Tanrı'ya, a-nanıza, babanıza inanmayın!» demiş. Rivayet bu.

Garcia Lorca, otuz sekiz yaşında öldü. Bugün bile «Romancero Gitan» yazarının mezarı bilinmiyor. Garcia Lorca'nın ünü, İspanya sınırlarını aşmış. «Yeşim», «Kanlı Dügün». «Bernarda Alba'nın evi» bütün dünya sahnelerinde oynanıyor.

Granada kenti ise, Elhamra'nın dibinde, bu saire bir anıt dikeceğini bilirdi. Don Ruiz Alonso için Garcia L.Lorca adı bir diken olmaak kaldı. Her geçen gün, bu diken, derisine biraz daha batırmakta.

«Bir lâhza uyumak istiyorum, «Bir lâhza, bir dakika, bir yüzöl «Ve herkes de biliyor ki, «Ölmüş değilim ben!»

Özgürlüğe Giden Yolda

Rıfat Ilgaz

Bu radyo kime seslenir
Dili diline uymaz
Umutları umutlarına
Kimden bu yanıp yakımlar
Bu haberler hangi evrenden

Ne varsa kutsal bildiğin
Özgürlüğün, güvenliğin çığnenmiş
Okunmaz olmuş Anayasan
Dostluklar silinmiş çevrenden

Dayanamazsın
Sokaklardan taşan insan selinin
Bir gün bakarsın ki en önündesin
Bayraklar bayraklar bayraklar

Bir özgürlük türküsü ağız dolusu
Körlüğe, köleliğe satılmışlığa karşı
Ayuçların parça parça altında taş yarası
Coplar sopalar mızraklar,

Ne ilkinin ne en sonuncusu
Hep bu yollardan geçtiler korkusuz
Kitaplara bırakıp adlarını
Kitaplara tertemiz anılara
Sayısız özgürlük erleri
Emekçiler, yürekli aydınlar

Hangisine yarı yolda kalmış diyebilirsin
Hangisi varamamış varacağı yere
Sil alınıdakini elinin tersiyle
Kırılan dişlerini tükür
Bu toprak senin toprağın
Bu halk senin halkın
Bu dünya senin dünyan.

Nasip İyem'in Sergisi

Tanınmış seramikçilerimizden Nasip İyem, 3 Mayıs 1968 günü Taksim Sanat Galerisinde bir sergi açtı. İyem'in kendi deyimiyle «Pişirilmiş Toprak» sergisi 15 Mayıs'a kadar (pazar hariç) hergün 14 - 19 arası açıktır. Bu sergiyle ilgili olarak Nasip İyem diyor ki :

«Benim toprakla olan çalışmalarındaki tutumum, daha ilk bakışta görüldüğü üzere; kırmızı toprağı aşağı yukarı bir heykelci duyarlığı içinde ele alışımdır...»

Ve çokluk kadın yüzlerinden yararlanarak, işlerime aradığım, istediğim deyiş — ifade — korum. Genellikle bu deyiş, Türk kadınının yaşamı üstünedir. Yaşanan gerçeğin kadın yüzüne sinen belirtileridir beni çeken... Tutkum bu oluyor.

Çalışırken, yereysel çömlekçi biçimlerinin tadından, Hitit ya da Selçuk kabartmalarının plâstığıne değin, bu toprağın yapıtlarına, işimi yaslamayı seviyorum.

Yaptıklarımınla seyirciye : (bu Türkiyeli bir sanatçıdır.) dedirtmek mutluluğum oluyor...

NASIP İYEM

ÖLMEK Mİ ?

Muzaffer Arabul

Yeniliyorum kendimi hep,
Tığ gibi oluyorum,
Durmadan ateş yaktım karanlıklarına.

Yerlerimin altındaki cevher,
İnsanlığımın güzellikleri,
Kuşdemir, altın oluk.

Ey sonsuz aydınlık,
Tanrıların dolduramadığı yürek.
Sırt üstü uzanmış biri tâ doğuda,
Namlu göğsüne devrilmiş,
Ayuçlarında yıldızlar,
Ölmek mi?
Güzel evliyalara çağın,
Çekip getirir sabahları hepinize.

Gelecek Hafta
Açıkliyoruz:
Emperyalizmin
Anadoluyu İşgal
Plânları...
İngiliz - Fransız
Amerikan
İşbirliği ve
Yunan Saldırısı

BİR AÇIKGÖZLÜK ÖRNEĞİ: FANTA

Nizar ÖZKAYA

TÜRKİYE'DE BİR OYUN DAHA

Sabah, gazeteleri elinize aldığınız zaman derhal gözünüze tam bir sahife ilân çarpar. Bu ilân şöyle diyor: «Evet beklediğiniz FANTA şimdi İstanbul'da ve kısa bir müddet sonra, evet beklediğimiz FANTA İstanbul bayilerinde görürsünüz.»

Bir kaç gün içinde İstanbul'un bütün bayileri FANTA'yı buzdolaplarına doldurur. Halk bu ilânlar neticesinde FANTA'yı, şekeri — afiyetle yudumlar. Ne yalan söyleyelim ki biz de bunun tadına baktık. Baktık amma, bunun da bağımlı sorduk. Hani hepimizin bildiği bir atasözü vardır. «Üzümlü ye, bağımlı sorma», atasözü, bu atasöz halka empoze ettirilerek halk arasında iyice tutunmuş bir sözdür. Halk üzümlü yer, bağımlı sormayınca böyle rahat rahatta sömürülür.

Şimdi bu FANTA'nın bağımlı, bağımlı sahibinin kim olduğunu açıklıyalım.

FANTA bir nevi renkli gazozdur. Bunun sahibi Amerikan tröstü olan Coca — Cola Company'dir.

Epey zamandan beri Türkiye'de çöreklenmiş olan Amerikan tröstü Coca — Cola Company bütün gücüyle Türkiye'de monopol olmaya çalışmaktadır. Nitekim tamamen Türk sermayeli olan Kocataş — Kola meşrubatını hemen hemen piyasada ezmiş durumdadır. Şimdi karşısında ikinci bir rakip olan Fruko vardır. Bunu da ezme için Frukonun karşısına FANTA'yı imal etmiştir.

Coca — Cola Company FANTA meşrubatını çıkarmak için 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunundan faydalanarak, Yabancı Sermaye Komitesine başvurmuş ve üretime geçmek için izin istemiş ve her nasılsa bu izni koparabilmiştir. Bu izni koparılmasında birçok dolaplar dönmüştür. Bu iz-

nin muteber olması için Bakanlar Kurulunca onaylanması gerekir. Halbuki FANTA bu onaylamayı yapmadan üretime başlar. Bunun üzerine Sanayi Bakanı derhal harekete geçer ve Yabancı Sermaye Komitesinin FANTA ile ilgili kararına İktisadi Kurul nezdinde Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa aykırılık gerekçesiyle itiraz eder. Zira bu kanun memleketimize gelecek olan yabancı sermayenin bir takım esaslara uyma zorunluluğunu koymuştur. Oysa FANTA bu kanunun hiç bir esasına uymamakta ve memleketimize hiç bir fayda temin etmemektedir. Bilâkis bütün gücüyle sömürmektedir.

Yabancı sermayenin Türkiye'ye gelebilmesi için bazı esaslara uyması gerekir. Bu esaslar teknik teçhizat ve teknik getirmesi, memleket ham maddesini işlemesi ve üretilen malların ihraç edilebilir hale gelmesini sağlamasıdır.

Maliye, Sanayi ve Ticaret Bakanlarından meydana gelen İktisadi Kurul, Sanayi Bakanının bu haklı itirazını kabul etmiştir. Sorumlu kişilerle yaptığımız görüşmeler neticesinde bazı oyunları da öğrendik. Bunlardan bir tanesi Sanayi Bakanının İktisadi Kurul nezdinde yaptığı itiraz ve bu itirazın kabulü anında FANTA dosyasının kaybolmasıdır. Tam 15 gün süren arama ve taramadan sonra FANTA'nın dosyası bulunur. Bu gecikme FANTA'nın Yabancı Sermaye Komitesinden kopardığı izniyle, Sanayi Bakanının itirazını yapınca kadar geçecek müddet içinde üretime geçmek için bir fırsattır.

Nitekim FANTA usulsüz bir şekilde üretime geçer ve piyasayı iyi ce doldurur. Şimdi Bakanlar Kurulu kaçan tavşanı yakalamaya çalışıyor. Maliye Bakanlığı tahkikat açmış neticeyi bekliyor. Ticaret Bakanlığı bu oyun karşısında ne yapacağını bilmiyor. Halk ise sö-

mürdüğünden habersiz FANTA'yı şeker-i afiyetle yudumlıyor.

Bugün FANTA'yı kuran Amerikan şirketi Coca — Cola Company 100 bin dolar yabancı sermayenin iştirakiyle kurulmuş bir şirkettir. Bir buçuk yıl içinde Türk halkı sırtından tam 10 milyon lira kâr elde etmiştir. Şimdi FANTA'yı da açınca bu sömürü iki misline çıkacak ve Türkiye'de tekel haline gelecektir.

Türkiye'de cirit atan yalnız bu şirket değildir, bunun gibi daha birçok Amerikan şirketleri mevcut tur. Petrolünden madenine, madeninden renkli gazozuna kadar binbir türlü oyunlar oynamakta ve Türkiye'yi içten yıkmaya çalışmaktadır.

Bugün bütün emperyalist ülkeler az gelişmiş ülkeleri sömürmek ve onları kendilerine uydu bir açık pazar haline getirmek için her türlü oyunu oynamaktadırlar.

Kapitalist ve emperyalist ülkeler artık silah gücüyle değil, bu türlü oyunlarla az gelişmiş ülkelere fetretmekte ve oraya üslerini yerleştirerek rahatça çöreklenmektedir.

Sonuç olarak şunu belirtmek isterim ki Atatürk Türkiye'si komprador burjuvaların vasıtasıyla emperyalist ülkelerin haraç — mezat yeri haline gelmiş ve iktisadi bağımsızlığına en büyük darbe indirilmiştir.

Bunların cirit atması için meydana boş bırakan devlet yöneticileri şüphesiz bunlardan sorumludur. Bu sorumlu kişiler mahkeme-i küb rada değil bu dünyada hesap vereceklerdir.

Emperyalist ülkelerin ülkemizde oynadıkları oyunlar artık gizlenmeyecektir. Zira bu ülkenin şerefli yazarları, düşünürleri oynanan bütün oyunların içüzünü topluma açıklayacaklardır.

Kıyım yok Öğretmen Savaşı Var

Sadık GÖKSU

Görevine haksız olarak son verilmesine dayanmayıp ölen annem Fatma Hanıma saygılarımla.

Düşünmek zor şey, onun için kişilere bayılıyor. Ama şu «Öğretmen Kıyımı» klişesinin yanlışlığını gelin bir gözden geçirelim:

Kıyım ne demektir? Kasap, et kıyar. En güzel de koyun etini kıyar. Ne demek yani? Öğretmen, bir kasabın önündeki koyuna mı benzetiliyor? Evet, ne yazık ki, bu Öğretmen Kıyımı deyimini ortaya atanlar gerçekten bir kasabı ve onun önünde koyun gibi kıyılan öğretmenler benzetmesini göz önünde bulundurmamışlardır.

Burada derhâl bir özür dilemek istiyorum. Bilindiği gibi Öğretmenler; Burjuva, ya da Proleter sınıflarından değil, Küçükburjuva aratabakalarındanlardır. Bu yazımı da ne yazık ki, pek az, hemen hemen yok denecek kadar az proteler, ya da köylü okuyacaktır. Bu yazıyı, büyük çoğunlukla aydın aratabakalar, küçükburjuvalar okuyacaktır. Onlardan özür dilerim. Onlar gerçekten içtenlikle bu Öğretmen Kıyımı deyimini kullanıyor ve benimsiyorlar.

«İyi ama, tuttu artık bu deyim!» deniyor. Bunu diyenler de aydın aratabakalardır. Evet, bu deyim aydın aratabakalar arasında pek güzel tutmuştur. Bunun neden böyle olduğunun bir tahlili yapılırsa, şu Devrimcilik devamında sosyal psikoloji yönünden çok ilgi çekici sonuçlar bulunacaktır.

Türkiye'nin bir aydın aratabakalar ülkesi olmadığını, bu deyim savunana kim bilir kaçınıcı defa söylemek gerekmektedir. Savaşın, Devrimin ne için olduğunu, anlaşılın alfabeden başlayarak bir daha konuşmak gerekmiyor.

Ama bütün bu gereklilikler, Sosyal Sınıflar bilgisi bakımından hiç de şaşırtıcı değildir. Konu yaptığımız deyim, görüşü ne olursa olsun, öğretmen, doktor, memur, mühendis, avukat, subay vb. bütün bir Türkiye aydın aratabakalarının deyimidir. Sınıfsal bir görüşü dile getirmektedir. Bir tek deyimim üzerinde bu kadar duruşumuz da; onun Devrimle ilgili olması ve Devrime yaklaşan içten bir kadronun köklü tutum ve görüşlerini dile getirmesindedir.

Öğretmen Kıyımı yoktur, Öğretmenler Savaşı vardır. Konuyu ancak böyle doğru koyabiliriz.

Bugün bütün dünya ile birlikte Türkiye de; belli çekişmelerin, savaşların içindedir. Türkiye'de bu savaş, yakın geçmişe kadar İleri-Geri şeklinde konuyordu. Özellikle 27 Mayıs'tan bu yana, daha önce arka planda kalan Sol-Sağ savaş biçimi ön plana çıkmış bulunuyor. İşte Öğretmenler de, ötedenberi bu savaşın içinde belli tarihsel bir görevi yerine getirmektedirler.

Öğretmenler, en başta Köy Öğretmenleri, Enstitü çıkışlılar olmak üzere; «sürüncemeli», yaman bir devrim savaşı vermektedirler. Bu, geriye karşı ilerinin, sağa karşı solun, emperyaliste karşı milliyetçinin, karanlığa karşı aydınlığın savaşlarıdır.

Bilim de göstermektedir ki, karşı taraf yıkılmaya mahkumdur. Hem de çok yakın bir gelecekte. Öyle, devrim savaşının karşısında kasap filân olabilecek durumu da yoktur. Kaldı ki, çok geçmiş zamanlarda Şeyh Bedrettin'in arkasından giden Ütopya yığıtları bile «bize kıyılıyor» demediler, kendilerine bunu dedirtmediler. Giordano Bruno, kendisini yakılmaya mahkûm edenlere, «Bu kararı verirken asıl siz korkuyorsunuz!» diye gülere karşılık verdi.

Bu tutum ve davranışlar, sanıldığı gibi Don Kişot'luktan filân değildir. Bu da; Bilimin ve Savaşın şaşmaz gereklerindenidir. Bilime inanılan ve onun için savaşın böyle yapılır. Kaldı ki, şurda burda yakalanan Nureu vesairenin, durumlarını «Cihat başladı!» nidaları ile karşıladıklarını sık sık gazetelerde okumaktayız. Öğretmenler bunlardan elbette daha dâva sahibi ülkücülerdir. Onlar kıyım sözünü elbette bilim ve savaş bakımından kabul etmeyeceklerdir.

Bu ülkede aydınlardan başka kıyılan yok mu? Karşı tarafın bir aydın düşmanlığını sömürdüğü düşünülürse, bu tutumun ne kadar yanlış ve zararlı olduğu daha iyi anlaşılır. Bu ülkede yüzyıllardanberi köy ve şehir emekçilerine kıyılmaktadır ve aydın aratabakaların durumu herhâlde bunların durumundan daha iyidir.

Öğretmen Kıyımı dendiğiçe emekçiler bu feryatların belli bir savaş için değil de üç beş memurun canı azizi için koparıldığını sanmaktadır, eşraf da konuyu bu şekilde işlemekte elbette yarar görmektedir. Aydın - Halk ayrımı sürüp gitmektedir.

İşte onun için; Öğretmen Kıyımı yoktur ve Öğretmenlerin Düzen Değişikliği Savaşı vardır.

İADE

1. Türkiye İşçi Partisi, Türkiye'nin menfaatlerini Amerika ve Rusya'yı aynı uzaklıkta tutan bağımsız bir dış politika izlemekte gören bir parti olarak, bu açıklamayı ne şekilde anladığını zabıtlara geçirttiği şu müdahale ile de belirtmiştir.

«Biz bu paragrafı şöyle anlıyoruz: Akdeniz'de Sovyet donanmasının mevcudiyeti de şayanı arzu değildir. O da Akdeniz'den çekilmese...

lidir. Bunun şartı, 6. Filo'nun ve diğer Amerikan askeri güçlerinin Akdeniz'den çekilmesidir. TİP, evvelce de ifade ettiğimiz üzere, bloklar dışı kalma lehindedir ve emniyetini askeri blokların kuvvet dengesinde değil, blokların lağvedilmesinde ve Akdeniz'den çekilmesinde bulur.»

TİP'in tutumu açıkça ortadaydı. Amerikan donanmasına da, Sovyet donanmasına da hayır diyordu.

ANT 23.4.1968

Hangisine inanalım?

2. O mahut konferanstan sonra TİP'in, Akdeniz'deki Rus filosunun meskût geçilerek yalnız Amerikan filosunun protesto edilmesi kararına işüarak ortaya çıkmıştır. TİP'in istediği şudur: Yalnız Amerikan filosu Akdeniz'den uzaklaşsın! Defolsun gitsin! Sovyet filoları da Akdeniz'de istediği gibi cirit atsın!.

MÜMTAZ FAİK FENİK
(Son Havadis 23.4.1968)

... TİP mümessilleri, bu görüşe, Sovyet Donanması'nın da Akdeniz'den uzaklaşması gerektiği şerhi ile katılıyordu. ... Anti emperyalist savaşların başarıya ulaşmasında sosyalist ülkelerle her nevi yardım ve dayanışma zorunluluğu düşünüldüğünde bu şerh ortanın solu dış politikasının bile rahatça sağına düşebilir.

TÜRK SOLU
(23.4.1968)

ANT 30.4.1968

3. SİZ GENE MÜMTAZ FAİK'E İNANIN

İyi plânlanan ve yürütülen bir reklâm ve tanıtma faaliyeti bir müessesesi için masraf kapısı olmaktan çıkar, karışlığını kat kat getirir.

BASIN İLAN KURUMU
Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1, kat. 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

TÜRK SOLU — Haftalık Gazete ★ Sahibi Şerif Tekben ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ahmet Say ★ Teknik Yönetim: Bora Gözen ★ İdare yeri ve abone adresi: Babıâli Cad. No. 29 İstanbul Tel: 27 39 61 ★ Ankara Temsilciliği: Meşrutiyet Cad. Altın Han No. 17 ★ Dizgi ve baskı: Son Telgraf Matbaası, İstanbul. Tel: 27 54 12 ★ İstanbul dağı-

tımı: Fuat Büte, Tel: 27 89 49 ★ Ankara dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi ★ Ege Bölgesi Dağıtım: Orhan Özışman, İzmir, Anadolu dağıtım: Sabri Özakar, İstanbul Tel: 27 23 68 ★ Yıllık aboneli: Yurt içi: 20 TL. Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: 150 TL. İlan santimi 20 TL. Yayın İlanları yüzde elli indirimlidir.